ČECHOAUSTRALAN

KRAJANSKÝ LIST

Srpen/Září 2011 www.cechoaustralan.com

V tomto čísle:-

Za Janáčkem do Smetanovy Litomyšle - Barbara Semenov	*2*
Hlas domova - Miloš Ondrášek	*4*
Čo máme spoločné okrem reči - Maja Garland	*6*
Srpnové vzpomínání - Hana Gerzanicová	*7*
Horký sever Austráliie - Vlasta Šustková	*8*
Rozhovor s Medou Mládkovou - Miroslav Krupička	*9*
Kdo byla Boženka Šamánková - Jana Richová	*10*
Ještě o babičce B. Němcové - Josef Krám	*12*
Sochař Vladimír Tichý - Zdeněk Rich	*20*
S rikšou kolem Tasmánie - (dokončení) Vlastík Škvařil	*23*
Zpáteční lístek do posledního ráje - Blanka Kubešová	*26*
Recenze „Lidic“ - B. Semenov	*29*
Co mě naučil bobkový list -- Milena Štráfeldová	*30*

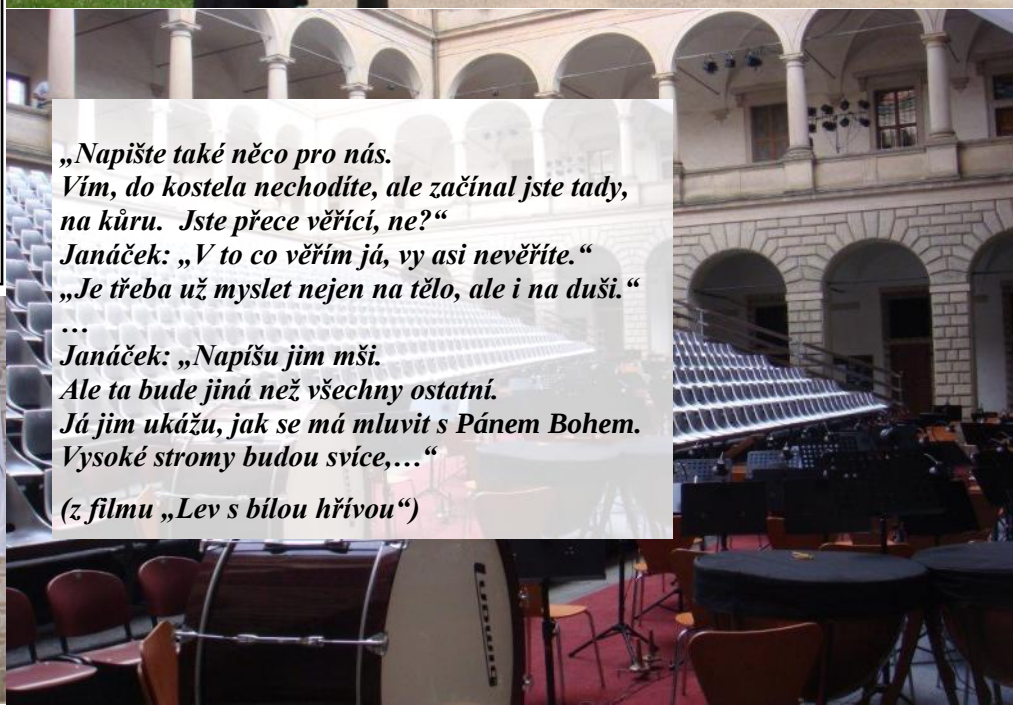

„Napište také něco pro nás.
Vím, do kostela nechodíte, ale začínal jste tady, na kůru. Jste přece věřící, ne?“
Janáček: „V to co věřím já, vy asi nevěříte.“
„Je třeba už myslet nejen na tělo, ale i na duši.“
…
Janáček: „Napíšu jim mši.
Ale ta bude jiná než všechny ostatní.
Já jim ukážu, jak se má mluvit s Pánem Bohem.
Vysoké stromy budou svíce,…“

(z filmu „Lev s bílou hřívou“)

Generální konzulát České republiky:
500 Collins Street, Melbourne 3000,
Tel: 03 9629 6196, Fax: 03 9629 1311

ZA LEOŠEM JANÁČKEM DO SMETANOVY LITOMYŠLE

Barbara Semenov

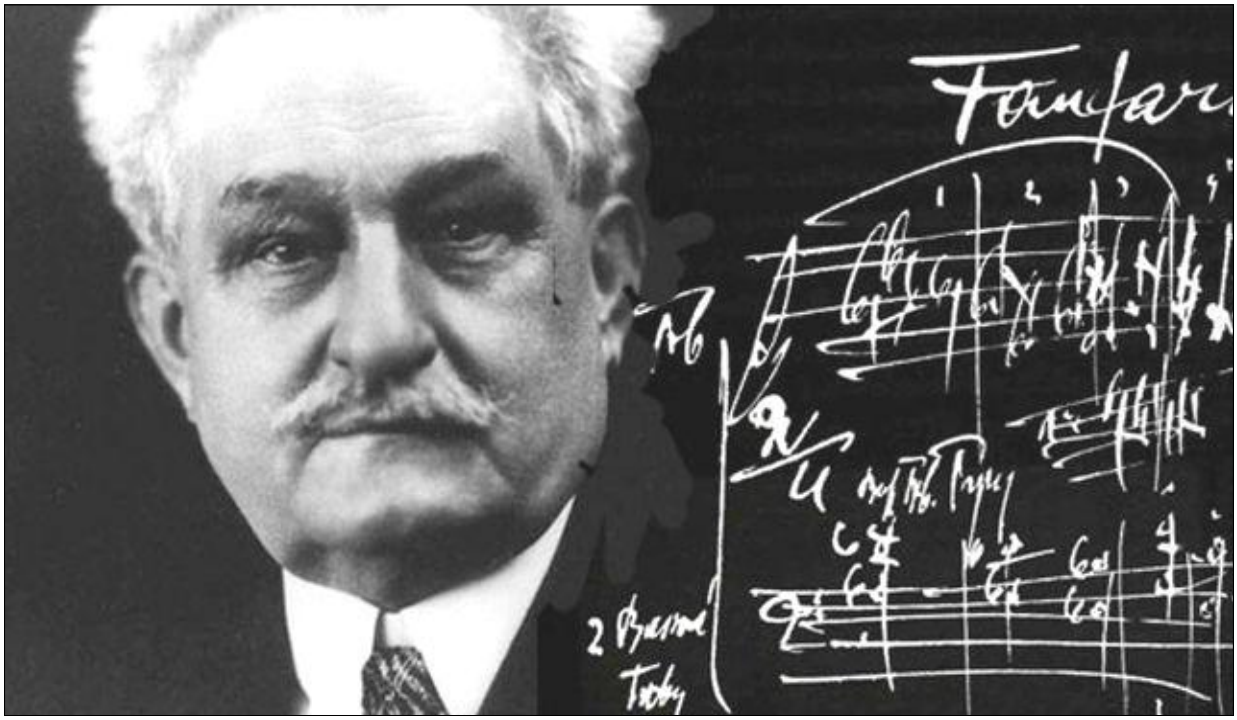

Nevidím nic podivínského na chování jednoho z našich největších hudebních géniů, jehož hudba byla o duši i o těle, skladatele, který věřil v hodnoty člověka z masa a kostí, člověka s tlukoucím srdcem, vášněmi i žalem, žijícího naplno svůj osud, ať byl naplněn tragédií, šťastnými náhodami, bizarními setkáními, porozuměním, houževnatostí či pouhou touhou nejednoho z nás „zastavit čas".

O to prý šlo Leoši Janáčkovi, když sbíral své „nápěvky mluvy". Kdysi mne napadlo, jak půvabné by bylo, moci zachytit vůni okamžiku do flakónku od parfému, abychom si kouzlo vzácné chvíle mohli navodit zpět, kdykoli po tom zatoužíme. Podobně asi toužil Janáček. Jen své životní momentky zachycoval do nápěvků. Chodíval prý po městě s papírky, na které si zaznamenával melodie řeči trhovkyň, řemeslníků, dětí,… Nápěvky mluvy považoval za okénka do lidské duše, pomáhaly mu vcítit se do prožitků ostatních, a ty pak vyjádřil ve své hudbě. Samotné nápěvky však ve své tvorbě nepoužíval. Měl je za příliš intimní, - osobní záznamy člověčího nitra. Největším dokladem tohoto cítění je skutečnost, že nápěvky mluvy zaznamenával i v těch nejtragičtějších chvílích vlastního života, u lůžka své jednadvacetileté umírající dcery – nápěvky „já nechci umřít", „já chci žít", „ takový strach", „co bude",… si zapisoval v srdceryvných úlomcích slov a not v marné naději zastavit neúprosný čas.

Jak tomu bývá v případě nesmrtelných velkých tvůrců, i jeho talent se plně zúročil na osobní tragédii a dal vznik nejslavnějším dílům české klasické hudby. V nejtěžším životním období se dlouhých devět let rodila opera „Její pastorkyňa", jejíž předlohu tvořila stejnojmenná hra Gabriely Preissové. Zde jako vůbec první skladatel vytvořil Janáček operu nikoli na verše, ale na prózu. Světově se opera proslavila pod názvem „Jenůfa" (český titul zní totiž v překladech poněkud nesrozumitelně). V úpravě Charlese Mackerrase se hrála s velkým úspěchem i v Austrálii, krajanka Miluška Šimková zde ztvárnila postavu rychtářky, jak sama několikrát vzpomněla na stránkách Čechoaustralana.

Cesta k úspěchu Jenůfy byla však obtížná. Dost možná bylo na začátku všech problémů špatné slovo, kterým se vyjádřil Janáček o díle šéfa opery Národního divadla Karla Kovařovice. Ten pak po léta odmítal Janáčkovu operu uvést a Janáček mohl excelovat pouze na brněnské scéně, kde jej sice po premiéře v roce 1904 nadšené publikum vynáší z divadla na ramenou, na Zlatou kapličku si však musí skladatel počkat. Teprve po dvanácti letech a po značných úpravách opery Kovařovicem se konečně otevírá Janáčkovi Národní divadlo v Praze a s ním i dveře do celého světa – hned v roce 1916 slaví tato opera úspěch ve Vídni, brzy na to pak v Německu, v roce 1924 přichází její premiéra v New Yorku.

Janáček byl vášnivým sběratelem lidových písní Slovácka. Objevoval v nich opravdovost prožitku, kterou vetkával do své tvorby. Folklór rodného Lašska byl Janáčkovi nejbližší, a tak po vzoru „Slovanských tanců" přítele Antonína

Dvořáka zkomponoval „Lašské tance“, v nichž zachovává původní lidové melodie. Láska k rodné zemi rezonuje podobně jako v ostatních dílech i v Jenůfě, stejně tak i sociální cítění, - empatický podtext cítíme v mnoha Janáčkových dílech. Jeho slovanství, temperament a víra v život člověka se nejsilněji projevují v "Glagolské mši", psané na staroslověnský text. Janáček byl také velkým rusofilem, podnikl řadu cest do Ruska, byl nadšen a inspirován ruskou literaturou.

Ve stáří byl Leoš Janáček mimořádně činný, nevyhýbal se žádnému žánru. Již v pozdním věku vytvořil orchestrální díla „Taras Bulba“, „Synfoniettu“, komorní kantátu „Zápisník zmizelého“, „1. a 2. smyčcový kvartet“, „Glagolskou mši“, různé koncerty pro klavír. Tato díla se hrají dodnes. Během sedmi let napsal čtyři další opery – „Káťu Kabanovou“, „Příhody lišky Bystroušky“, „Věc Makropulos“ a „Z mrtvého domu“.

Jeho život poutavě připomíná český film „Lev s bílou hřívou“. Janáček byl skutečně pokřtěn jako Leo Eugen. Jeho husté tmavé vlasy zbělely smrtí obou dětí. Manželství s hudební žákyní Zdenkou Schulzovou zmítané tragédiemi nebylo šťastné, manželé se dokonce chtěli rozvést, nakonec se dohodli, že budou žít každý svůj život. V Janáčkově životě nechyběly múzy v podobě krásných žen, v Luhačovicích, které navštívil celkem třiadvacetkrát, poznal Kamilu Urválkovou, jejíž životní příběh se stal inspirací k opeře „Osud“. V roce 1908 se v lázních seznámil s Marií Calmou Veselou a jejím manželem, kteří svým vlivem napomohli uvedení Janáčkovy opery „Její pastorkyňa“ v Národním divadle. V roce 1921 potkává v Luhačovicích Kamilu Stösslovou, která byla o čtyřicet let mladší, a skladatele velmi obdivovala…

Od premiéry „Jenůfy“ v Národním divadle v roce 1916 uplynulo letos devadesát pět let. A dnes za ní jedu do Litomyšle, kde probíhá toto léto již 53. ročník Mezinárodního operního festivalu Smetanova Litomyšl.

Janáčkovi věnuje dramaturgie festivalu poměrně dost pozornosti, Jenůfu zde uvádí již potřetí. V Národním divadle byla dosud inscenována jedenáctkrát, v hlavních ženských postavách vystupovaly v minulosti skutečné legendy jako Marta Krásová a Marie Podvalová (Kostelnička) nebo Lucie Domanínská a Vlasta Šubrtová (Jenůfa). Opera má i dvě velké tenorové role nevlastních bratrů. Málokdy viděnou možnost potkat se na jevišti zde dostali Beno Blachut (Laca) s Ivo Žídkem (Števa). Později pak třeba skuteční bratři Peter Dvorský a Miroslav Dvorský.

Prvního července tohoto roku se mi o nezapomenutelný zážitek postaraly ve Smetanově Litomyšli hvězdy z Národního divadla, v roli Kostelničky jsem viděla vynikající Evu Urbanovou, kterou již léta obdivuji. Také další představitelé hlavních rolí – Dana Burešová, Tomáš Černý a Aleš Briscein působili na scéně romantického zámeckého nádvoří tak intenzivně, že i druhý den při náhodném společném snídání v litomyšlském hotelu Aplaus se mi jevili být více Jenůfou, Lacou a Ševou…

Krásná opera v krásném prostředí.

Velvyslanectví České republiky:
8 Culgoa Circuit, O'Malley, ACT 2606
Tel: 02 6290 1386, Fax: 02 6290 0006

HLAS DOMOVA
Protesty a vysvětlení

HLAS DOMOVA

Miloš Ondrášek

Hlas domova byl založen 15. ledna 1950 v Melbourne dvěma českými exulanty, kteří se po únoru 1948 uchýlili do Austrálie. Jeden ze zakladatelů, JUDr. Josef Rýpar záhy zemřel a úkolu se ujal na 30 let František Váňa (1916-1994) s posláním, aby noviny byly zrcadlem společnosti, pro kterou vycházejí. Nejprve se Hlas domova psal na stroji, který neměl typy s háčky a čárkami, rozmnožoval se cyklostylem. Od roku 1955 se noviny sázely na linotypu, který byl zakoupen krajanskou svépomocí, tak jako stejně přistavěná sazárna k domu, kde Váňovi bydleli. Zásada vydavatele vždy byla, aby list byl obsahově i finančně zcela nezávislý, publikování bylo umožněno předplatným, dotace v exilu neexistovaly. Nemusím se ani zmiňovat o obtížích spojených s vydáváním těchto novin. Čtenáři byli původně roztroušeni po celé obrovské Austrálii, většina z nich neměla kontakt s češtinou a zprávami z domova a o exilovém hnutí jinak než čtením Hlasu domova, v padesátých letech byl jakýkoliv formální styk s domovem téměř nemožný. Ministerstvo vnitra přes Státní bezpečnost se pokoušelo naleptat čs. exil, v Austrálii byly nejméně dva tzv. Československé kluby řízeny přes konzulát v Sydney z Prahy. Během několika let se noviny rozesílaly vzhledem ke své kvalitě do celého svobodného světa. Váňa byl přesvědčený masarykovský demokrat a neochvějný Čechoslovák a v této linii byl Hlas domova veden. Na obsahu se nejprve podílely okolnosti spojené s útlakem poúnorové totality, steskem po domově a obtížemi novousedlíků. Později to byly zprávy spojené s okupací Československa vojsky Varšavské smlouvy. Po srpnu 1968 přišla do Austrálie další emigrantská vlna, která s návratem do Československa v podstatě nepočítala poučena osobními zkušenostmi totalitního režimu. Z těchto posrpnových Čechů a Slováků se rekrutovali jak noví čtenáři, tak spolupracovníci. Váňa dbal, aby se v každém čísle objevily také kulturní informace, jedna stránka byla vždy věnována sportu, čtenáři měli své slovo a za zdůraznění stojí, že se dbalo na slušnost, vyjadřovací úroveň a pravopisnou správnost uveřejněných článků, celkem vyšlo více než 700 mnohostránkových čísel. Spolupracovníci (autoři, administrativa, expedice) nebyli honorováni, naopak, pro ně to byla čest se podílet na úsilí vedoucí k znovunastolení demokratického života ve vlasti.

Do Austrálie jsem s rodinou přijel z Afriky v polovině roku 1969, okamžitě jsem nastoupil do zaměstnání, které mne zavedlo do menšího města v NSW, kde jsme nepotkali žádné krajany. Přistěhovaleckým táborem, kde Hlas domova byl k dispozici, jsme neprošli a tak jsem se o tomto exilovém, v Melbourne vydávaném čtrnáctideníku dozvěděl někdy koncem roku. Služebně jsem jel do Sydney, setkal jsem se tam s kolegou, kterého jsem znal z Československa a ten se zmínil o Hlase domova. Poslal mi pak jedno číslo a okamžitě jsem si koncem roku 1969 noviny objednal. Přiložil jsem článek o vývozu masa z Austrálie do bolševického Československa, zda by se hodil k uveřejnění. Tak jsem začal s Hlasem spolupracovat. Dobře si vzpomínám na můj druhý příspěvek. V australském rozhlase jsem zachytil několik z Dvořákových písní pro ženský hlas a klavír, krásně a správně česky zpívala Lucia Popp, nikdy před tím jsem o ní neslyšel. Napsal jsem o tomto zážitku článek, na který se v následujícím čísle ozval z Brisbane dirigent Karel Pekárek (zakladatel orchestru FOK v Praze), že Poppová, (později jsem se dozvěděl, že před emigrací zpívala v bratislavské Lúčnici), je soprán a nikoliv mezzosoprán. Na tom mi vůbec nezáleželo, radoval jsem se, že jsem v Austrálii poprvé slyšel češtinu v hudebním pořadu ABC, etnický rozhlas tehdy neexistoval. Do redakce jsem pak napsal, že si těchto správně česky zpívaných písní měl spíše všimnout pan dirigent a nenechat to na veterináři. Z této episody mi také vyplynulo, že vydavatel František Váňa má rád konflikt názorů, správně se domnívá, že jinak by noviny nebyly zajímavé a nezbývalo by v nich nic jiného než omílání předem daných témat. Dopisem mne vyzval, abych do jeho novin přispíval a žádost o ještě užší spolupráci zesílela, když zemřel jeho blízký spolupracovník Václav Michl. Téměř v každém čísle jsem pak měl příspěvek zejména s kulturní tématikou (hlavně exilovou literaturou) až do zániku Hlasu domova v roce 1979, to bylo přes dvě stě článků. Příspěvky jsem podepisoval jménem V. Donát nebo šifrou **IP**.
V roce 1973 jsem byl přeložen do Melbourne, okamžitě jsem se v Hlase domova ohlásil a dostal se do dvou okruhů kolem redakce. Každé úterý jsme s manželkou přišli mezi krajany – exulanty, abychom se podíleli na vydavatelské práci, po pravdě řečeno to byla spíše všemi oblíbená setkání. Kromě Františka Váni tam vždy byli manželé Čechovi, Kratochvílovi, Schottovi a my. V pátek večer se scházela jiná garnitura, F. Váňa, K. Wendt, M. Cigler, L. Horák, T. Urban a já, někdy přišel M. Kantor a A. Šťavík, později se připojil Z. Horný a A. Nebeský. Před 25. výročím vydávání Hlasu domova v roce 1975 jsme diskutovali možnosti, jak tuto neobyčejnou příležitost připomenout a oslavit, navrhl jsem vydání sborníku. Ujal jsem se jeho sestavení z význačných článků za uplynulé čtvrtstoletí s tím, že každý autor, který příspěvek poslal výhradně pro Hlas domova, bude zastoupen jen jedním vstupem. Velkoformátový 72stránkový sborník výtvarně upravil Aleš Nebeský. Existovala ještě skupina, která každých čtrnáct dní v redakci noviny balila a připravovala k expedici nejen po celé Austrálii, ale po celém svobodném světě od Grónska po Antarktidu. Dva tucty čísel vždy šly do novinářského stánku na St. Kildě, kam si pro pět výtisků pravidelně chodil stále stejný pán, který je pak, jak bylo zjištěno, posílal na ministerstvo vnitra do Prahy. Koncem roku 1989 jsem napsal na tehdy ještě Československé velvyslanectví do Canbery, aby nás informovalo o činnosti sítě Státní bezpečnosti mezi českými a slovenskými

exulanty v Austrálii. Tehdejší velvyslanec odpověděl, že o ničem takovém neví. O něco později a zcela nezávisle na mém dotazu tutéž otázku položil Petr Hrubý z Perthu, tomu zase velvyslanectví sdělilo, že operační dossier byl v prosinci 1989 odeslán do Moskvy. Tak jak to bylo?
S Mirkem Ciglerem jsme se ještě domluvili, že František Váňa si za 25 let vydávání etnického tisku zasluhuje ocenění, česky jsem koncipoval návrh, který pak Cigler přeložil do angličtiny a odeslali jsme jej do úřadovny Britského společenství národů (Commonwealth), Váňu jsme o tom informovali. V roce 1975 byl Váňa dekorován, tzv. British Empire Medal – BEM. V roce 1987 pak obdržel za ocenění práce pro čsl. pospolitost v Melbourne Medal of the Order of Australia (OAM), tuším, že na návrh Milana Kantora. Americký fond pro československé uprchlíky udělil Váňovi Zlatou medaili T. G. Masaryka. Na přelomu roku 1993-4 jsem se písemně obrátil na tehdejšího prezidenta republiky Václava Havla, aby uvážil 45letou Váňovu práci pro Čechy a Slováky v Austrálii a téměř třicetileté vydávání českého exilového čtrnáctideníku a aby ho dekoroval Řádem Bílého lva, dokud je Vaňa naživu, byl v té době již těžce nemocen. K ocenění pak došlo zásluhou také pozdějších navrhovatelů až 28. října 1997 Medailí za Zásluhy I. stupně in memoriam – F. Váňa zemřel v dubnu 1994. Prof. F. Knopfelmacher, přední australský filosof, tehdy řekl mé manželce "Pán Bůh musel mít Frantu rád, povolal si ho na Velikonoce".
Pavel Tigrid, vydavatel exilového Svědectví v Paříži a po roce 1989 český ministr kultury, prohlásil, že bez Hlasu domova jako historického pramene se neobejde žádná studijní práce zaměřená na čs. exulanty. František Váňa během půlstoletí krajanské činnosti v Austrálii vybudoval rozsáhlý archiv, podél stěn jeho zahradního domku měl v policích uspořádány publikace, které vycházely v exilových nakladatelstvích, exulantské časopisy z celého světa a tiskoviny nejrůznějšího druhu, převážně tematicky se dotýkající Čechů a Slováků usilujících o svobodný a demokratický život. Samozřejmě velká část byla věnována Hlasu domova. Paní Váňová uvažovala, jak s archívem naložit zejména s ohledem na vysokou cenu dopravy do republiky, kam tato ojedinělá a velmi důležitá dokumentace exilového života patřila. Domluvili jsme se, že se obrátím na Památník národního písemnictví a knihovnu Libri prohibiti, obojí v Praze, zda mají zájem. Měly a velký, nikoliv ale peníze na přepravu. V té době jsme již věděli, že se do Austrálie chystá na státní návštěvu tehdejší prezident Václav Havel. Po dohodě s Pavlem Pospíchalem, tehdy starostou Sokola a souhlasem paní Váňové, jsem se dotázal, zda by během návštěvy Melbourne prezident neodhalil na Národním domě pamětní desku věnovanou Františku Váňovi s ohledem na jeho zásluhy o udržování demokratické národní myšlenky. Žádost prošla velvyslanectvím v Canbeře, ministerstvem zahraničních věcí, prezidentskou kanceláří, všude kladně, prezident souhlasil. Paní Váňová pak změnila názor, takže jsem, i když nerad, záležitost s deskou a její výrobou odvolal. Pak mne napadlo, že by ty metráky Váňova archivu mohlo do Prahy dopravit prezidentské letadlo a aby ČSA nic neúčtovaly. Komu jsem to řekl, vytřeštěně se na mne podíval. Vyslanecký rada, když jsem mu opět telefonoval do Canbery, se ozval "tak co to bude tentokrát", vše jsem mu vyjevil, po dlouhém odmlčení řekl "to tady ještě nebylo". Na moje tvrdošíjné naléhání žádost předložil velvyslanci, odtud šla cestou, kterou vyšlapala pamětní deska na ministerstvo zahraničních věcí, na Hradčany a k prezidentovi samotnému. A do ČSA v Ruzyni. "Ano, archiv Hlasu domova do Prahy gratis vezmeme", znělo rozhodnutí. Na souhlasu k přepravě sehrál zajisté nemalou úlohu prezidentův zájem o literaturu a exilový život. Balil jsem do nomalizovaných krabic pořízených pani Váňovou u zasilatelské firmy. Byly stejné velikosti, aby se dobře skládaly jedna k druhé a na sebe, a i když plná tiskovin ji unesl jeden chlap a taktak nedostal kýlu. Požádal jsem jednoho krajana, myslel jsem si, že je to kamarád, o pomoc s balením, striktně odmítl, takže jsem se již raději nikoho neptal. Zavolal jsem velvyslanectví, aby poslalo svědka, že nepřibaluji pekelný stroj. Přiletěl vyslanecký rada Metela. Dále jsem požádal velvyslance, aby úředně informoval o přepravě správu melbournského letiště, zatelefonoval mi potom náčelník letištní policie a projednali jsme záležitosti spojené s naložením nákladu do prezidentského letadla. Situace byla poněkud napjatá, na vratech melbournského Národního domu byla v předvečer návštěvy Havlových připevněna anonymní výzva, slibovala se odměna tomu, kdo spáchá na prezidenta atentát a nebyl to žert. Policie byla upozorněna a realizovala ochranná opatření. Krabic s archívem byl plný velký přívěs, zapojil jsem jej za můj landrover a brzo ráno v den prezidentova odletu z Melbourne jsem se hlásil na letišti. Přijel pro mne náčelník, zapojil výstražná světla a sirénu na svém vozidle, následoval jsem ho, nechal otevřít dvojitou mříž umožňující vjezd na letištní plochu a dovedl mne k ČSA prezidentskému letadlu, které bylo odstaveno daleko od hlavní letištní budovy. Nebyl tam ještě nikdo, vzápětí ale přijela posádka, piloti s hezkými letuškami a skupina prezidentovy ochranky v černých uniformách, jak je známe ze špionážních filmů. Šéfpilot mne pozval do letadla, abych viděl, jak cestuje hlava státu a nabídl občerstvení. Náčelník letiště přivolal nakládací četu, to jsem ani neočekával v domnění, že si zase budu tužit svaly, přivezli s sebou mechanizovanou pásovou nakládací rampu a archiv exilového Hlasu domova putoval, krabice za krabicí, do nákladního prostoru letadla, aby jej dopravilo tam, kam patřil, do vlasti zbavené totality a komunistického zla. Přijeli Havlovi, poděkoval jsem jim a nastoupili do letadla. Hlas domova byl na cestě domů. Památník národního písemnictví v Praze poukázal před několika lety na význam Hlasu domova v akci zaměřené na exilovou publicistiku. Pražská knihovna Libri prohibiti, která se věnuje dokumentaci zaměřené na disidentní hnutí a protikomunistický exilový život, uspořádala v průběhu letošního června a července výstavu věnovanou melbournskému Hlasu domova a jeho vydavateli Františku Váňovi.

Čo máme spoločné okrem reči, ktorou hovoríme?

Maja Garland

Už dva roky vo mne rezonuje táto otázka na rôznych kultúrnych a spoločenských akciách našich komunít.

Viaceré národnostné spolky - nielen tie naše - prechádzajú obdobiami, kedy sa členovia i nečlenovia zamýšľajú nad existenciou a úlohou spolku v dnešnom svete. Migranti z rôznych migračných období sa navzájom stretávajú na spoločenských a kultúrnych akciách, vymieňajú si názory, skúsenosti, zážitky a spomínajú. Každá vlna nových migrantov prinesie niečo nové a otrasie tým starým a zaužívaným. A tak to má byť. Vášnivé debaty a polemiky o význame či zbytočnosti existencie takýchto združení sú prínosom pre všetkých členov týchto organizacií i nečlenov.

Nedávno som bola účastníkom jednej z takýchto vášnivých polemík. Rozhovory plné emócií často presiahli moje očakávanie, ale zasiali semienko. Semienko nádeje, že v každej generácii je dosť nadšenia, vôle pomocť, pokračovať, nadviazať, reformovať, vylepšiť a konštruktívne kritizovať a hlavne dostatok vášne a zanietenosti.Teraz uz iba treba čakať, či to semienko dopadne na úrodnú pôdu, či bude dosť záhradníkov, ktorí budú tú vyklíčenú rastlinku s láskou opatrovať tak ako Exupéryho Malý Princ opatroval svoju ružu na d'alekej planéte.

Problémom je často nájsť spoločnú platformu medzi rôznymi generačnými a migračnými vlnami. Nájsť to "niečo", čo nás spája to "niečo", čo nás utuží a posilní pri prekonavaní prekážok. Pre mňa sú to spomienky a farebnosť nášho jazyka a kultúry. Tie ma spájajú so skupinkou Slovákov v Austrálii. Bez ohľadu na to akej sme viery či politického presvedčenia, vždy nájdeme spomienky, na ktoré vieme nadviazať, o ktoré sa vieme podeliť a ktoré nikto v ďalekej Austrálii tak intenzívne s nami nepreživje ako krajan. Krajan, ktorý žil časť svojho života na tom istom mieste - predtým, v našom čase, alebo potom. Krajan, pre ktorého jednoduché slovíčko má omnoho širší význam, lebo je opradené množstvom spomienok na starých rodičov, na rodičov, na sestry či bratov, spolužiakov či priatelov a dokonca i nepriateľov tam doma v rodnom kraji.

S priateľmi sme založili skupinku Jazykové okienko na Facebooku – aby sme išli "s dobou". A cez túto virtuálnu spoločenskú skupinku mi to konečne došlo. Cez náš „Guba Klub". Cez spriaznené duše. Cez ľudí, ktorým srdce poskočí - tak ako mne - nad jednoduchým slovíčkom alebo frázou. Spolu s nimi sa totiž v momente prenesiem časom a priestorom tisícky kilomentrov späť domov na Slovensko a pocítim na sekundu to zvláštne teplo domova.
A pre ten pocit sa oplatí mať komunitu – aj keď nás bude možno spájať "IBA" spoločná reč.

Melbournští Slováci v restauraci Koliba u příležitosti fotografování kalendáře "Slovaks in Australia 2012" - autor Juraj Polak

SRPNOVÉ VZPOMÍNÁNÍ

Hana Gerzanicová

Zima. Krátké sychravé dny. Teplota sice kolísá pouze mezi 10 a15 stupni Celsia, ale neexistuje žádné vytápění – ani doma, ani ve vlacích a autobusech, ani ve škole. Přicházela ze školy vymrzlá. Doma byl jen malý přenosný elektrický ohřívač. Musela se nejprve ohřát v teplé koupeli. Celý den být v chladné třídě! A to jsou ještě povinnosti mimoškolní venku – ranní dozor před školou – děti dříve, než zazní signál v 9 hodin, do školy nesmí. Dohlížet na ně je třeba i během polední přestávky a asi půl hodiny po skončení vyučování, než odejde poslední školák. Její škola byla na kopci, kde skoro neustále fičel vítr.
Při dlouhých chladných večerech vyprávěla svým malým dětem pohádky. Byla to příjemná zábava. Samozřejmě převládaly pohádky české – měla knížku, ale mnohé si ještě pamatovala. S angličtinou nebyl žádný problém, ale u českých pohádek vězel malý háček – prostředí. To musela nějak změnit, něco vymyslet. Třeba taková perníková chaloupka – děti neznaly hustý temný les – v Austrálii žádný nebyl, jen buš. Ale tam nikdo nechodil a žádné chaloupky tam nebyly. Podobně to bylo i s Červenou Karkulkou. A její oblíbená O dvanácti měsíčkách – to už byl kumšt ji přeorientovat – fialky nebo jahody v Austrálii nerostly, leden byl měsíc léta a ani v australské zimě, v červenci nebo srpnu, nikde žádný sníh a mráz nebyl, natož aby něco roztálo nebo někdo zamrzl v zimní vichřici. Tak se pohádka musela přepracovat, sice se stejným motivem, ale byl přivolán třeba cyklon nebo tropické deště či se zvedla vysoká hladina moře, která ty zlé smetla. Nejsnadnější byla pohádka O zlaté rybce – ryb bylo v moři všude plno.
Pohádky skončily, zhasla světla. Čas na spaní. Nemohla usnout. Les, jahody, houby – teď právě v srpnu rostly. Houbaření – to je úplná vášeň. Ten požitek, když vidí, jak v mechu sedí urostlý hřib! To všechno její děti neznají. Bylo jí to líto. Jaké radosti mají děti velkoměsta? Nějaké ty houpačky v parku. Do přírody se ze Sydney mohla dostat jen autem, a to až po dvouhodinové jízdě. Většinou se batolí v té maličké zahradní ohrádce.
Český venkov – děti běží k potoku, umáčejí se, vykoupají se a utahají se. A co všechno příroda nabízí! Všude lze běhat, nikde nejsou dráty a ohrady. Těch cest, mezí, zákoutí! Té volnosti, radosti ze života, ze světa! Poznají to někdy její děti? Dotknou se někdy mechu, jehličí, natrhají si někdy pampelišky, utrhnou hřib z mechu?
Přiletěly – poznaly krásy české země, západočeskou krajinu. Chodily okolo Boleveckého rybníka, když v pozdně srpnovém létě dozrávaly jeřabiny.
„Neměla jsem tyhle jeřabiny ráda."
„Proč mami? Jsou krásné."
„Protože když uzrály, bylo to znamení konce prázdnin a návrat do školy. A komu by se chtělo zpět do města."
„Mně se vůbec nechce jít zpět do Sydney."
„To jsme ráda, že se ti tu líbí."
Jednou jely z Konstantinových Lázní a v každé stanici nastupovali houbaři s plnými košíky.
„Babi, zítra musíme na houby." – „Zeptej se té paní, zda si mohu košík s houbami na chvíli podržet."
Paní s úsměvem svolila a udělaly si i společnou fotku. A druhý den se vyrazilo na houby. Obě vnučky měly svůj malý košíček, máma větší. Něco přinesly, nešlo však o množství, ale o nezapomenutelný zážitek z výletu do okolí Plzně.

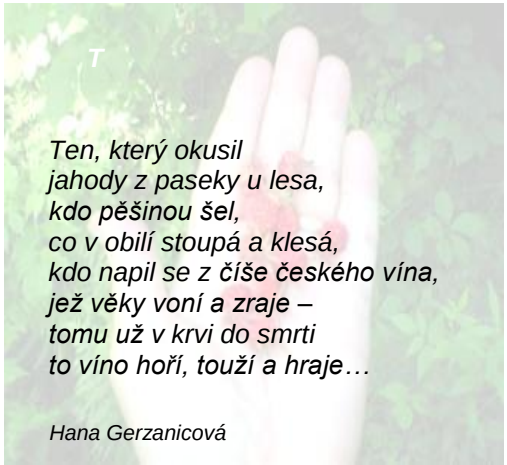

Lekníny - Západní Čechy (foto - sem)

Konzulát České republiky,
169 Military Road, Dover Heights, NSW 2030
Tel: 02 9581 0111, Fax: 02 9371 9635

Horký sever Austrálie

Vlasta Šustková

Kam si letos zajedeš? Jen tady na sever - zní odpověď. Pro Evropana je pojem severu spojený se zimou a ledem. Ale u nás protinožců je to krajina opravdu stálého slunce; půl roku na sucho a druhou půl s dešti a blesky.

Město pojmenované podle vědce, který objevil zákon vývoje organického života, pana Darwina, se honosí tolika giganty prehistorických krokodýlů – ať už v muzeích, akváriích, reservacích či v přírodě, že k těm jejich zubiskům zaujmete uctivý respekt. Tedy hlavně k těm na březích řeky Adelaide. Jen několik metrů od nich nastupuje člověk na chatrnou motorovou loďku pro patnáct lidí – útlá dívenka dráždí velikána masem na klacku, aby si vyskočil pro kus jehněčího. Ten koulí zlýma očima a s překvapivou rychlostí zvedne své půltunové tělo, vynoří se ze tří čtvrtin z vody a chňapne po lahůdce. Kormidelník dodává k dobru, že se ten obrovitý hladovec sápe občas i na palubu, protože mu ještě víc voní maso lidské. Jak se ho zbavit? Nu, musíte přidat na rychlosti a on sklouzne zpátky do vody. Tak prosím vás, jeďte, co to dá, žadoníme.

Aby si nervy přišly na své, čeká nás ještě po vyjížďce chlapík s lesklým chomoutem hada phytona. Ten neuštkne, říká muž, jen škrtí… Ale kamarádka už si ho nadšeně ovíjí kolem krku a rozplývá se něžně nad jeho hladkostí, hebkostí, teplostí a krásou. Naberu odvahu a postavím se k ní dost blízko, aby se dal udělat dokument. Hele, ta krásná hlavička, šveholí má sousedka. No jo, odtuším, radši bych hladila štěně, myslím si.

Jedeme krajinou, krásně zelenou, s rozmanitými druhy palem, a mangovými plantážemi. Ale občas i místy ohořelými se zčernalým spáleným podrostem. Musí to být, říkají místní průvodci. Tak alespoň nedojde k velkým požárům a z malých ohňů se stromy rychle vzpamatují. Traduje se to tak už po tisíciletí podle zdejších domorodců, „Abošů"- jak tu říkají. Těch je tu vidět dost. Posedávají na pláních, v parcích, u moře, nikam nepospíchají a drží se na stejném místě. Kolem sebe nechají pobíhat několik psů a ty krmí. Ale jen tolik, kolik jich potřebují pro nastávající noc na zahřívání zad (zpředu je hřeje oheň). Proto se říká podle nich studené noci – "noc tří psů".

Mezi stromy jsou občas vidět pískové mohylky. Bílí mravenci – termiti si tu staví své plášťovité monumenty, vysoké 4 až 6 metrů. Některé jsou skoro sto let staré. Zvenčí bys myslel, že jsou opuštěné, ale řidič nás ujišťuje, že ne. Také nám dává ochutnat zelené mravenečky. Jako bys kousnul do citronu. V blízké osadě Batchelor objevujeme jinou raritní stavbu. Jednomu Čechu se natolik stýskalo po vlasti, že si tu vyzdil třímetrovou zmenšeninu Karlštejna. Pěkná práce, až na ty bleděmodré střechy.

Zlatým hřebem výletu jsou vodopády, laguny a peřeje křišťálové vody přes červené kamení, bohaté na měď a železo. Zchlazujeme se a občerstvujeme koupáním po třista kilometrech putování. Nemůžeme tu zůstat? - žertuje jedna kyprá dívčina, která asi zvlášť oceňuje vodní lázeň pro své proporce. Najednou klap! – těsně vedle ní se rozevírá tlama krokodýla. Holka vyjekne a vylítne z vody, aby ihned pochopila, že si tu z ní tropí žert náš vedoucí s gumovou hračkou, i když až příliš věrohodně vyrobenou.

Vracíme se k městu. Většina vystupuje u známého večerního tržiště. My se raději necháváme zavézt až k hotelu. Po osvěžující sprše si jdeme užít jeden z nádherných ohnivých západů slunce. V ruce koktejl Mai Tai, k tomu pár krevet a chobotniček z rožně, tak jak se patří na tropický Darwin.

Jsem ráda, že mě známá přemluvila zajet se sem podívat. Tenhle kout má zvláštní sílu. Byla jsem tu po prvé, ale určitě se vrátím. Příště ho ukážu mým dorůstajícím vnoučatům. A nebudou na to čekat jako já celých čtyřicet let. Jako statečná babi vzala jsem nakonec do ruky i malého krokodýlka, ale tlamku měl pevně svázanou a moc se nehýbal. Tak mám na památku fotku s tou živou kabelkou. Bez těch předrahých a všude nabízených se obejdu.

K exilu se hlásím, říká Meda Mládková

Miroslav Krupička

Energická, bystrá, šarmantní a svérázná. Taková je Meda Mládková, žena, která v roce 1946 opustila Československo, vystudovala ekonomii a umění a pomáhala exulantům. Se svým mužem Janem Mládkem podporovala české umělce tím, že nakupovala jejich díla. Proslavila se houževnatostí, s jakou dokázala koncem 90. let získat Sovovy mlýny v Praze, kde svou sbírku, kterou věnovala Praze, od roku 2003 vystavuje. Ve svém nabitém programu si Meda Mládková našla čas na následující rozhovor.

Považujete se za krajanku nebo exulantku?
Zásadně za exulantku. Exulantkou jsem se stala po válce, když jsem studovala ve Švýcarsku. Přišel převrat a mně a několika dalším československým studentům přišel dopis od velvyslanectví, abychom se vrátili. Všichni jsme se rozhodli zůstat a pomáhat dalším exulantům, kteří se začali hrnout na Západ. V uprchlických táborech v Německu byly dva tisíce československých studentů, kteří se chtěli dostat někam dál a potřebovali pomoc. Jedním ze způsobů bylo najít sponzora nebo stát, který by je přijal. Třeba Kanaďané si je vybírali podle toho, jaké mají svaly a zuby, aby mohli pracovat v zemědělství. Bylo to velmi nedůstojné a ponižující. Proto jsme sháněli finance, kontakty a pomáhali jim.

Nejvíc života jste prožila s manželem ve Spojených státech, tam existovala řada exilových organizací. Angažovali jste se někdy v těchto spolcích?
Byli jsme členy Společnosti pro vědy a umění, kde jsem měla i několik přednášek. Můj muž byl pár let také předsedou SVU. V jiných organizacích jsme se neangažovali, bylo tam dost politikaření. Pracovala jsem na sbírání děl československých umělců, hlavně Františka Kupky. Zachránit Kupkovo dílo pro českou veřejnost mělo myslím větší smysl, než se scházet na schůzích.

Máte české občanství?
Patřím do kategorie lidí, která neměla nárok na vrácení českého občanství, takže mám pouze americké občanství. V České republice mám trvalý pobyt.

Vraťme se ještě do 50. let, kdy jste žila ve Francii. Jak pokračovala vaše exilová práce tam?
Tehdy jsem žila jen pro exil, stále jsme něco organizovali a vymýšleli. Rozhodla jsem se, že začnu vydávat knihy a získám tak nějaké prostředky na podporu exilu. Mým velkým rádcem při tom byl Ferdinand Peroutka. Založila jsem vydavatelství, které jsem nazvala podle svého dívčího jména Editions SOKOLOVA. Začala jsem vydávat díla exilových autorů. První dvě knihy byly od Ferdinanda Peroutky, potom to byla kniha exilových básníků „Neviditelný domov“, kam přispěli Ivan Blatný, František Kovárna, Ivan Jelínek, František Listopad, Zdeněk Lederer, Karel Brušák a další. Pak jsem ještě vydala knihu o Toyen. Knihy jsme prodávali za 2 dolary. Tak jsem potkala i svého budoucího muže. Část výtisků jsem vydala v kožené vazbě a movitějším zákazníkům jsem je chtěla vnutit, abychom sehnali víc peněz. Janu Mládkovi, o němž jsem věděla, že je významným ekonomem a má peníze, jsem vyčetla, že si koupil jen obyčejný výtisk za dva dolary a nechce podpořit exil. Tak jsme se seznámili. Musím říci, že v té době hodně exilu pomáhali Američané.

Jak jste přišla na Františka Kupku, který je asi nejcennějším pokladem vašich sbírek?
Když jsem ukončila studia ekonomie ve Švýcarsku, chtěla jsem pokračovat dál na London School of Economics. Mezitím jsem začala vydávat knihy a potkala Jana Mládka v Paříži. Vybídl mě, že když už jsem v Paříži, měla bych studovat umění a tak se také stalo. Později k nám přinesl jeden známý mého muže Kupkův obraz a prohlásil, že to je ten český umělec, který jednou bude slavný. Zjistila jsem, kde Kupka bydlí a vydala se za ním. Bydlel za Paříží. Otevřel mi 80letý starý pán. Řekla jsem mu, že studuju umění a chtěla bych vidět jeho dílo. Vzal mě nahoru do ateliéru. Byla jsem u vytržení. A tak jsem pomalu začala Kupku sbírat. Máme asi 240 děl, celý průřez Kupkovy tvorby od počátků, což je unikátní. Kromě Kupky jsem začala sbírat také Gutfreunda, kterého považuji za prvního kubistického sochaře. Byli to současníci, i když se pokud vím, neznali.

Kdy a jak jste začala sbírat díla moderních českých umělců, která dnes vedle Kupky a Gutfreunda tvoří další pilíř vašich sbírek?
Věděli jsme, že v Československu žije řada kvalitních výtvarníků, kteří nemohou vystavovat, a žije se jim velmi těžko. Chtěli jsme jim pomoci tím, že jejich díla koupíme a zároveň vybudujeme sbírku pro budoucnost. Uvažovala jsem o tom, že pojedu do Československa, což mi manžel dlouho rozmlouval. Nakonec jsem si prosadila svou a v roce 1967 jsem poprvé přijela do Prahy. Mezi léty 1967 a 1984 se nám podařilo koupit a vyvézt stovky děl českých autorů. Jsou mezi nimi dnes už slavná jména jako Pištěk, Malich, Načeradský, Nepraš, Demartini, Šimotová. Naše moderní sbírka čítá přes 2000 děl. Asi 800 jich máme vystaveno v jedné budově Muzea Kampa, v druhé budově je stálá expozice Kupky a Gutfreunda.

Jak probíhaly nákupy a vývoz děl z komunistického Československa?
Všude byli komunisté, ale s některými se dalo domluvit. Když jsem v roce 1967 přijela do Prahy, navštívila jsem ředitele společnosti Artcentrum, které jediné mohlo umělecká díla vyvážet. Musela jsem ho přemlouvat, ale nakonec souhlasil a vývozy vybraných děl zprostředkovával. Československo samozřejmě také potřebovalo dolary, které jsem měla. Dalším mužem, který mi hodně pomohl,

Muzeum českého a slovenského exilu 20.stol., Štefánikova 22, Brno 602 00, Email: muzeumexil@muzeumexil.cz

byl tehdejší ředitel Národní Galerie Jiří Kotalík. I mezi komunisty se našli slušní lidé. Snažím se rozlišovat lidi nikoli podle toho, jestli byli komunisty, ale podle toho, čemu pomohli a jestli někomu ublížili. Bohužel začátkem 80. let mi začala Československá ambasáda dělat problémy s vízy a od roku 1984 jsem už do Prahy nesměla.

Vaše heslo zní: Vydrží-li kultura, vydrží národ.
Jak se díváte na českou kulturu a společnost dnes?

To bylo heslo mého muže, který byl sice profesí ekonom a pracoval v Mezinárodním měnovém fondu, ale duší byl filozof. Budoucnost národa bude určovat mladá generace. Mně se zdá, že se těm mladým pořád servíruje minulost. Když zapnete televizi, je tam spousta pořadů o tom, co bylo ve 40. a 50. letech. S tím nemají dnešní mladí už nic společného. Nechci říci, že by neměli o minulosti nic vědět, ale společnost musí hledět kupředu, jen tak se posune dál. Druhá věc je, že mladí lidé nediskutují, neumějí diskutovat a používat argumenty. Pár dní před loňskými volbami do poslanecké sněmovny jsem se ptala několika mladých lidí, koho budou volit. Odpověď zněla: Ještě nevím. A kdy se budete rozhodovat? Ještě nevím. Prostě nevěděli, ale kdy to budou vědět? Myslím, že to je důsledek nedostatku diskuse, tříbení názorů. Proto bych také ráda ve Werichově vile vybudovala mimo jiné centrum, kde se budou lidé setkávat a diskutovat.

Rozhovor byl otištěn ve spolupráci s internetovými stránkami www.krajane.net

Kdo byla Božena Šamánková?

Jana Richová

Je mi smutno již při nadpisu tohoto článku, protože bych tak ráda napsala, kdo je Božena Šamánková, ale není již zde mezi námi.
Mnozí krajané, kteří přišli do Austrálie jako ona se svou rodinou po únorovém převratu, ji znali právě tak jako i ti později příchozí. V září 1968, kdy jsem přišla já s manželem a malým synkem, nežila již v Sydney ale v Lighting Ridge. Do Sydney se vrátila až po více jak třinácti letech, ale ani tehdy jsem se s ní ještě nesetkala. Protože ale v žádném případě nevěřím na náhody, vím, že jsem ji musela potkat, i když se tak stalo až koncem osmdesátých let. Boženka, tak jsem ji potom vždycky oslovovala, poslouchala české rádiové vysílání v Sydney (2EA SBS) a tak jednoho dne v roce 1989 požádala svoji přítelkyni Anežku Tondrovou, aby mně předala její básně. S Anežkou se Boženka seznámila v roce 1988 na demonstraci k dvacátému výročí okupace ČSR, pořádané SVU a sydneyskými krajanskými spolky. Boženka tam přistoupila k Anežce, která hovořila se svými přáteli a řekla: “Promiňte, že vás vyrušuji, ale slyším tu sladkou češtinu“ a tak tam začalo jejich přátelství. Anežka dala Božence básně mému kolegovi Vladimíru Špačkovi z českého vysílání, když se s ním setkala na české katolické mši jednu neděli dopoledne. Toho nedělního večera ve studiu, když jsme vysílání skončili, mně Vladimír básně psané na psacím stroji předal. Již jsme se chystali k odchodu, tak jsem ty stránky jen tak rychle přehlédla, zdálo se mi to pěkné a uložila jsem je do kabelky.
Potom jsem na ně při plném zaměstnání, rádiu, SVU a vnoučatech jaksi pozapomněla, a když jsem konečně našla chvilku času, znovu jsem se na ty verše podívala. Najednou jsem viděla, že verš sem tam jaksi pokulhává, že první dojem nebyl docela správný a zase jsem je odložila.
Za několik dní jsem si náhle uvědomila, že pisatelka těch veršů není nejmladší a že se na ně musím podívat a co nejdříve jí sdělit odpověď, použiji-li je v rádiovém vysílání nebo ne. V klidu jsem si tedy jeden večer sedla a začala pomalu číst. Po několika přečtených stránkách jsem zavolala manžela, aby si přišel něco poslechnout. Vytrhla jsem ho od nějaké činnosti, nebyl zrovna nadšený a já jsem znovu četla od začátku jednu báseň za druhou, až jsem najednou pro slzy nemohla dál. Vzhlédla jsem a zjistila, že i oči mého manžela jsou zvlhlé a že je dojatý. Ano, ty verše byly místy trochu neumělé, ale nemohlo v nich být již více naprosto otevřené a té nejčistší upřímnosti; byly opravdu psány, jak se říká, srdcem. Až když jsem autorku těch veršů znala už osobně po nějaký čas, poznala jsem, že byly psány srdcem skutečné vlastenky, milující mámy, oddané manželky, velmi nevšední ženy, vzácného člověka.

Odchod z domova

Ta cesta v neznámo nebyla dálek volání,
jen matčin instinkt v bouři najít skrýš,
opustit domov, když čas je na spaní
a ve tmě rozplynout se v pouhé nic.

Znaveným stínům na opuštěné stezce
jen stromy vlídně ukázaly směr,
ach být tak větrem a zpět se vrátit lehce,
slíbat ty chmury s ustaraných čel.

Zmizely stíny daleko za obzorem,
jen přervané kořeny zůstaly v rodné zemi
a bolestný vzdech, poslední to sbohem,
tam možná dodnes bloudí mezi stromy.

Věděla jsem, že z těchto básní program pro naše krajany rozhodně udělám. Nejdříve jsem se ale musela sejít s paní Šamánkovou. Její milý hlas mi po telefonu sdělil adresu do státního bytu ve vzdálenější sydneyské čtvrti Croydon Park. Z rozhovoru po telefonu i z básní bylo patrné, že paní Božena celý život tvrdě pracovala, ale přesto žádného jmění nenabyla a s tímto málem, které jsem o ní věděla, jsem se za ní vypravila.
Na malé verandě státního bytu byla spousta pěkných kytiček v květináčích a dveře do skromného bytu mi otevřela drobná starší dáma, oblečená rozhodně ne draze, ale s jemným vkusem, což bylo ještě zdůrazněno pěkným účesem jejích krásně šedivých vlasů. Na přivítanou mi podala obě ruce, pečlivě upravené. Tmavé, výrazné a velmi živé oči jakoby se dívaly až do mé duše. Okamžitě jsem měla pocit, že paní Boženu již dávno znám, ale hlavně, že ona dobře zná i mne. Byla jsem opravdu překvapená a ještě více by asi byli překvapeni všichni ti, kteří ji znali jako malé děvče a dospívající dívku v rodné Lásenici u Jindřichova Hradce, kde se jí dostalo jen základního školního vzdělání. Do praktického života jí ale její rodná ves, sousedé a celý typický venkovský život dal více než jen velmi mnohé užitečné dovednosti a znalosti všech pěkných tradic. Láska k rodné Lásenici s ní zůstávala i po těch mnoha letech v daleké cizině.
Netrvalo dlouho a paní Božena mě začala oslovovat křestním jménem a vyzvala mne k tykání, jak je ostatně v Austrálii zvykem. Nikdy jsme to nezměnily a našly jsme k sobě, věřím, velmi blízký a důvěrný vztah, který trval až do její smrti.
Hned při první návštěvě jsem se dozvěděla, že Boženka má v rukopisech několik životopisných prací. Vypůjčila jsem si poměrně tenký rukopis, který líčil útěk její rodiny z poúnorového Československa.
Pořad z jejích veršů se velmi líbil, a tak jsem ho pro potěšení nahrála spisovatelce Blance Kubešové a poslala za ní do Curychu. I jí se básně líbily a dokonce je použila v programu pro krajany ve Švýcarsku.
Když jsem si potom přečetla první vypůjčený rukopis, věděla jsem, že by bylo dobré, aby se dostal do „světa". Neměla jsem a stále nemám v tomto směru žádné zkušenosti a požádala jsem o radu Vladimíra Škutinu. Vyprávění Boženky se mu také líbilo. To byla první Božencina práce, později vydaná s titulem „Útěk z domova". Poslední z Božencinych prací je knížka povídek „Opál na dlani", která vyšla v roce 1997. Její druhá část vypravuje o životě ve známém opálovém nalezišti, městečku Lighting Ridge, kde manželé Šamánkovi prožili několik let až do smrti Božencina manžela, kdy se ona sama potom vrátila do Sydney.
V závěru knihy o tom píše:
„…A najednou to všechno byl jen neskutečný sen. Třináct roků poznávání úplně jiného života. Ještě teď, po dalších šestnácti letech, se mi zdává, že kopu pod zemí, barva opálů se mění jako obloha ze zelené do pomerančové a potom do zlaté. Držím je v sevřené dlani, abych je neztratila, a když se probudím, jsem zklamaná, že moje dlaň je prázdná."
Povídky v první části knihy i vyprávění o životě v Lighting Ridge mají mnoho společného.
V posledních letech žila moje nejvzácnější a nejbližší přítelkyně Boženka v „domově důchodců". Bylo to značně daleko od místa mého bydliště, a tak jsme alespoň téměř každý den hovořily na telefonu. Její 96. narozeniny jsme oslavili jen několik dní předem, ale skutečných narozenin se již nedožila. Ještě jedna rychlá a roztřesená návštěva v nemocnici a potom již jen smutný pohřeb v pošmourném dubnovém dni.
Na cestu k Pánu Bohu jsem jí dala obrázek Pražského Jezulátka. V mém životě je další prázdné místo, ale díky jejímu vše dávajícímu přátelství není prázdno v mém srdci. Povídky „Opál na dlani" končí na poslední stránce těmito verši:

Až jednou ráno moje okna zůstanou zastřena
a telefon bude zvonit, dvakrát, čtyřikrát,
to možná již budu pryč na cestě do neznáma
a budu se trochu bát.
Až jednou ráno znavené srdce navždy umlkne,
kam se duše asi napřed rozletí?
Dát sbohem všem a opět unikne –
sevřít ještě domov v pevném objetí.

Boženka Šamánková s Janou Richovou

ČECHOAUSTRALAN
12

ČESKÝ DIALOG
objednávejte na adrese strizovska@seznam.cz
v Austrálii k objednání také na adrese Jana Růžička
82 Cardwel Str., Arakoon, NSW 2431
e-mail: Ruzickajana@yahoo.com.au

Na okraj nově vydané publikace o Marii Magdaléně Novotné-Čudové, babičce Boženy Němcové

Josef Krám

S vročením 2010 vyšla nyní péčí nakladatelství OFTIS Ústí nad Orlicí v 1. vydání 160 stránková publikace východočeského historika Jaroslava Šůly „Marie Magdaléna Novotná-Čudová“ s podtitulem „Doba, krajina, rodina“ doprovázená ilustracemi sedloňovské výtvarnice Jarmily Haldové. Tento projekt, vzniklý s finanční pomocí Královéhradeckého kraje, je objevný, podložený důkladným studiem historických i soudobých materiálů. Třeba v úvodu autor píše, že *„veršující literát Milan Uhde, který si získal pozornost čtenářů svou devótní ódou na Klementa Gottwalda, nazvanou Památce soudruha Gottwalda, zaperlil po letech opět“* a připomíná jeho článek, uveřejněný v roce 1993 v Telegrafu pod názvem *„Přání na začátku školního roku“*. V něm mimo jiné píše, že *„není vůbec v pořádku, že patnáctiletí mají za povinnou četbu Babičku Boženy Němcové*…“ Citát pak komentuje Šůla slovy: „Tolik názor spisovatele, jemuž jeho přesvědčení nebereme, i když s ním nesouhlasíme. Zdá se ale, že široká obec českých čtenářů je jiného názoru.“ Čtenář znalý této problematiky může – třeba v ruce s *„Knížkou o Babičce“* autora Václava Černého (vydalo Škvoreckého nakladatelství Sixty-Eight Publisher 1982) - sledovat Šůlovy kritické komentáře k daným pramenům - a je jich tu uvedeno v první kapitole *„Dosavadní stav poznání“* hodně. Cílem je pak – vyjádřeno slovy autorovými – podat pokud možno reálný obraz životního běhu Marie Magdalény Novotné-Čudové, zasazený do širšího rámce doby a regionu na základě dosavadní literatury i archivního studia (ostatně na konci je 31stránkový poznámkový aparát a soupis pramenů a literatury). A to se autorovi podařilo v sedmi kapitolách, navíc shrnutých závěrem na pěti stránkách textu s názvem „Česká žena z podorlického kraje“.
Buďme názorní a volně citujme Jaroslava Šůlu z této práce badatelsky vskutku přínosné: „*Rozdílné až rozporuplné názory na hodnocení Babičky jsou rovněž ovlivněny tím, že se rozšiřují poznatky o době, ve které žila a tvořila Božena Němcová, ale i o skutečném životě Marie Magdalény Novotné-Čudové. Poznatky se neustále rozhojňují a upřesňují a tento proces stále ještě není ukončen, i když si to někteří autoři nedokážou přiznat… Jaká byla Marie Magdaléna Novotná-Čudová, čím se vyznačovala a proslavila? Narodila se do početné rodiny, v době po dočasném ukončení válečných konfliktů dvou sousedních států Rakouska a Pruska, v době, kdy v regionu byla prakticky dokončena násilná rekatolizace a do podhorských městeček a vesnic přicházely první převratné státní reformy. Prožívala mládí jako chudé děvče, v bídě a jistě i o hladu, zamilované děvče neznalo překážky a na cestě za láskou bylo schopno i opustit svůj domov a žít v cizině. Ta se k ní chovala dosti macešsky, bohatství jí nenabídla. Devětkrát rodila, pochovávala některé své malé děti a nakonec v pětatřiceti letech i svého muže, s kterým prožila osobně šťastné, ale nečetné roky. Její stáří nebylo idylické, bylo poznamenáno dalším putováním do ciziny a novými starostmi o nejmladší dceru a její děti pak zakotvily v jinonárodním prostředí. Jako sedmdesátiletá, smířená s Bohem, opouští své blízké, když splnila úkol, který jí byl určen. Osud jí nedopřál spočinout v rodné zemi, po mnoha bolestech a strázních zesnula tiše v chudobě a na dlouhá léta v zapomnění.*“
Samozřejmě každého napadne: Jak to bylo s babičkou v Babičce?

Ilustrátorka této práce Jarmila Haldová vytvořila v letech 1979-2006 pro potěchu svou i svých malých dětí líbezné figurky některých postav z Babičky. Postupně tak vznikl soubor, který, když splnil svůj účel, byl uložen v sedloňovské Pamětní síni Jarmily Haldové, nu a tady v této publikaci ho můžeme vidět i my.
Příjmení *Čuda* je nejenom v olešnických matrikách, ale taky v Kladsku psáno *Tschuda,* a tak na svatebním zápisu z 5. února 1792 „naší“ babičky, rozené *Čudové*, je její příjmení v německé podobě.

KVĚTINY VYŠ
nejkrásnější řeč světa
Potěšte své blízké květinou!
Doručování květin
v Brně a celé ČR
www.flower.cz
www.kvetinyvs.cz
Tel/fax: 00420 545 219 437

PŘÍBĚH
/Obrázky z cest/

Břetislav Kotyza

Stalo se na lince trolejbusu
možná to bylo v Metru
na tom však vůbec nezáleží
Byli jsme čtyři a mluvili nahlas
o hokeji
Přišoural se k nám stařík s hůlkou
děda jako z Rěpinových obrazů
a povídá - Promiňte že vyrušuji
slyšel jsem po řeči že nejste zdejší
já když potkám lidi od vás
nezlobte se na mne
musím s nimi
alespoň slůvkem promluvit
Byl jsem u vás zamlada
a přišel jsem tam o nohu
Byla válka -
A zaklel nespisovně
- Když vás slyším
jako bych se vracel zpět
čert vezmi nohu
ale být tak znovu mladý
jako dnes vy
děti
Promiňte že vyrušuji -

My mlčeli
a jen dvojtakt hůlky
nám v hrdle lapal po dechu

checkusouttravel
Czech Republic Specialist

NOVINKY NAŠÍ KANCELÁŘE -

Fly free to Europe River Cruising

Denní lety s Emirates - Airbus A330-200:
Dubai - Praha

Lety do Jižní Ameriky a USA

www.checkusouttravel.com.au
(cestování z Austrálie)
www.checkusouttravel.cz
(cestování z ČR)

E-mail: info@checkusouttravel.com.au

Tel: 1300 794 543

SRPEN 1969

Jan Kratochvil
Daniel Povolný

Demonstrace v srpnu 1969 patří k největším vystoupením veřejnosti proti kolaborantskému komunistickému režimu u nás před listopadem 1989. Při násilném brutálním potlačování demonstrací byly použity střelné zbraně a bylo zastřeleno pět lidí.
Aktivně jsem se zúčastnil jako 18letý kluk demonstrací proti kolaborujícímu režimu a byl jsem očitým svědkem dvou tragédií mladých lidí v Brně.
21. srpna byla zastřelena Danuše Muzikářová a 22. srpna na Orlí ulici v Brně, kde jsem v té době bydlel, vedle mne upadl můj kamarád a spolužák Jiří Ševčík, se kterým jsme společně denně vycházeli demonstrovat, byl zasažen kulkou ze samopalu Lidových milicí střílejících ze Zelného trhu směrem do Orlí ulice do skupin mladých demonstrantů. Jiří po zásahu do páteře upadl a na následky porušení míchy trvale ochrnul.
Byla to pro mne opravdu tragická a bolestivá zkušenost s komunistickým režimem, této děsivé události den předtím předcházelo zastřelení Danuše Muzikářové, jejíhož úmrtí jsme byli oba, já i Jiří Ševčík, náhodnými svědky. Danuši Muzikářovou jsme neznali, jen jsme utíkajíce při střelbě kolem kostela Svatého Tomáše a nynějšího Nejvyššího správního soudu zahlédli upadnout při výstřelech mladé děvče, až po roce 1989 jsem zjistil, že nás fotografoval asi příslušník StB, fotografie je v archivu Policie ČR. Též jsem zahlédl vyšetřovací spis k těmto událostem a mé jméno v něm.
Další oběti vražedného úsilí Lidových milicí zničit veškerý odpor národa proti komunistické diktatuře jsou František Kohout, Vladimír Kruba, Bohumil Siřínek a Stanislav Velehrach. Tyto oběti jsou tragickým mementem zlovolnosti komunistického režimu, 5 mrtvých, 5 těžce zraněných, 49 lehce zraněných, 24 střelbou. Zatčeno bylo 2414 lidí, z toho 134 cizinců (2245 mužů a 169 žen). Zatčených do 15 let 32 osob, do 18 let 562 osob, do 20 let 532 osob, do 25 let 727 osob, do 30 let 247 osob, nad 30 let 249 osob. Podle zákonného opatření č. 99/1969 z 22. 8. 1969 bylo odsouzeno 1526 československých občanů, 1186 v Čechách a 340 na Slovensku. Nejrepresivnější nasazená složka – Lidové milice používala ostré náboje. Zákon 99/1969 podepsal prezident Ludvík Svoboda, premiér Oldřich Černík a předseda Federálního parlamentu Alexander Dubček. Lidé, kteří donedávna byli považováni za národní hrdiny, podepsali proti vlastnímu lidu tzv. PENDREKOVÝ ZÁKON, který byl určen tzv. k upevnění a ochraně veřejného pořádku a umožňoval policii zadržovat lidi místo 48 hodin na 3 týdny, samosoudci mohli posílat zatčené do vězení v urychleném řízení, stát měl právo rozpouštět spolky a organizace, rušit časopisy, lidé byli na základě svých názorů vyhazováni ze studia, zaměstnání a práce. Toto zákonné opatření mělo původně platit

www.leadersmagazine.cz LEADERS

do konce roku 1969, ale bylo přeneseno do novely trestního zákona, platilo až do roku 1989. Na základě těchto zákonů byly zřízeny speciální útvary Ministerstva vnitra v každém okrese. Tvořilo je 20 – 50 příslušníků Veřejné bezpečnosti, kteří byli určeni k rozhánění demonstrantů. Mezi lidmi se jim říkalo „Rudé mlátičky“. Tyto útvary zřídil ministr vnitra, 2. dubna 1969 vláda posvětila vznik speciálních pohotovostních jednotek. Náklady na zřízení – 1/4 miliardy Kč. Jednotky byly podřízeny republikovým ministerstvům. Děsivé na tom vše je, že nešlo o represi ze stran okupačních vojsk, ale o represi vlastních vládních představitelů proti obyvatelstvu.

Rudolf Plaček - 21. srpen

K prvnímu výročí okupace se komunistický režim nyní již v podstatě řízený Gustavem Husákem velmi tvrdě připravoval, uvědomujíc si, že ne celá společnost je smířena se zradou a kolaborací vládních složek a nastupující tvrdou normalizací. Na poradě hlavního štábu Lidových milicí 10. července 1969 řekl Husák, že nedovolí, aby se v zemi šířila hysterie. Milicionářům slíbil: „Co se odváží aktivního odporu někde na ulici nebo něco podobného, rozbijeme nemilosrdně, ať by to stálo, co to stálo“. Považoval za nutné ke zlomení odporu obyvatelstva vyprovokovat tvrdý střet mezi demonstranty a státní mocí, aby mohl nemilosrdně zlomit odpor a zdůvodnit zákonné normy proti obyvatelstvu.
Zatím se obyvatelé připravovali na vyjádření nesouhlasu s okupací zcela nevinně. Nesouhlas měl být vyjádřen pokojnými prostředky: nekupováním si novin, nepoužíváním hromadné dopravy, auta měla troubit, světla blikat, v některých provozech se lidé dohodli, že nepůjdou do práce. Srpnové události v Praze začaly shromažďováním obyvatelstva u sochy sv. Václava už 16., 17., 18. srpna. 19. srpna navečer přerostlo pokojné shromáždění v několikatisícovou demonstraci. Před Domem potravin byl výstřelem těžce zraněn mladý člověk. Nepokoje vrcholily 20. a 21. srpna.
Od 16 hodin nasadily policejní jednotky obrněné transportéry k vytlačení demonstrantů. Zahraniční pozorovatelé uvádějí počty demonstrantů 50 až 100 tisíc jen v Praze, v dalších městech byl počet demonstrujících obdobný. Proti pokojné demonstraci bylo nasazeno vojsko, tajná policie, Veřejná bezpečnost, Lidové milice, které se ukázaly jako nejagresivnější složka komunistické kolaborantské moci, v záloze byly připraveny útvary pohraniční stráže a funkcionáři národních výborů. Proti demonstrantům v celé zemi bylo nasazeno 19517 vojáků, 310 tanků, 2309 automobilů a 196 obrněných transportérů. Sbor Národní bezpečnosti nasadil 3368 příslušníků, z toho 86 ve speciálních zásahových jednotkách. Lidové milice nasadily 27 tisíc ozbrojených a ostrými náboji vybavených všehoschopných členů. Oni jediní mimo StB měli ostrou munici a neměli žádné zábrany, byli to mocipáni rozhodnutí rozdrtit hrubou silou jakýmikoliv prostředky odpor národa proti kolaborantskému komunistickému režimu.
Lze předpokládat, že oni způsobili úmrtí i zranění střelbou při demonstracích. Nepokoje v Praze i v jiných městech přerostly v pouliční boje, kdy se vytrhávaly dlažební kostky a stavěly barikády. Byla rozbíjena okna, výkladní skříně atd.
Provokatérům se povedlo vyvolat výtržnosti, které daly opodstatnění represivnímu zásahu. Do hlavních měst demonstrací byla nasazena vodní děla a slzný plyn. Zásahové jednotky byly vybaveny novými technickými a chemickými prostředky, dlouhými obušky, štíty, přilbami a slzotvornými vystřelovacími granáty. Mimo Prahy a Brna byly srážky též hlášeny v dalších městech - v Liberci, Havířově, Českých Budějovicích a dalších. V Liberci, Praze a Brně demonstrace pokračovaly i 22. srpna. Státní bezpečnost zachytila 128 druhů letáků a v souvislosti s rozšiřováním zatkla 287 osob. Považuji za důležité vložit vyjádření ministra vnitra ČR zvoleného po roce 1989 k osobě, která podepsala tzv.: “Pendrekový zákon“ (PRÁVO 21. srpna 2004 – vyjádření ministra vnitra Františka Bublana „Nikdo nezpochybnil Alexandra Dubčeka, který podepsal pendrekové zákony. Když byl zvolen předsedou Federálního shromáždění po roce 1989, žádné demonstrace proti němu nebyly“). Co na to říct.
V městě Brně byla vyhlášena Veřejnou bezpečností pohotovost od časných ranních hodin 21. srpna 1969. Kolem 11 hodiny začala pokojná demonstrace zapalováním svíček u pomníčku zavražděných v srpnových dnech roku 1968 v Beta pasáži na náměstí Svobody, dále shromážděním na České ulici. Policisté a milice po svíčkách dupali a surově vyháněli pokojné demonstranty, snažíce se vyprovokovat střet. Na obvodní oddělení VB přišli - předseda Národního výboru Vaverka, jeho náměstek Chabičovský, tajemník Městského výboru KSČ Krchňák a brněnský prokurátor Gottwald, žádali okamžitý tvrdý zásah proti demonstrantům. Pplk. Toman poslal na místo pohotovostní jednotku na příkaz mjr. Chudoby. Dorazily posily - příslušníci Lidových milicí, vojáci a zálohová jednotka KS SNB, technika - vodní děla, obrněné transportéry, nákladní auta s pískem. Demonstranti byli postupně vytlačováni do prostoru ulic Masarykovy (tehdy třída Vítězství), Kobližné (tehdy Gagarinova), Orlí a Novobranské.
V této nepřehledné situaci neváhali milicionáři použít střelné zbraně (nelze vyloučit ani StB nebo důstojníky, kteří měli pistole a ostré náboje). Několika výstřelům „do vzduchu a na výstrahu“ padla za oběť Danuše Muzikářová a na Orlí ulici Stanislav Valehrach.
V průběhu večera vznikla ohniska střetů v okolí rozhlasu a Městského výboru KSČ (Beethovenova ulice a Jakubské nám.), poblíž kina Scala (kino Moskva) barikáda. Od 21.30 hodin byl celý prostor pod kontrolou nasazených sil.

Celkem zakročilo 21. srpna 1969 proti demonstrujícím v Brně 382 příslušníků SNB, 370 vojáků a 300 milicionářů. Pomáhaly jim pořádkové jednotky z OVB Třebíč, Blansko, Vyškov, Brno-venkov a Hodonín v celkovém počtu 110 příslušníků SNB. Při zákroku byla použita 3 vodní děla, 3 cisterny (s roztokem), 4 obrněné transportéry a 3 tanky s radlicemi. Podle informací Městské správy Veřejné bezpečnosti v Brně bylo do půlnoci 21. srpna předvedeno 327 osob, z toho 103 bylo zadrženo a zahájeno vůči nim trestní stíhání. U 78 osob bylo provedeno zadržení s návrhem na vazbu a 23 osob bylo propuštěno.
K protestním akcím došlo v Brně i následujícího dne 22. srpna, zejména na Zelném trhu, kde se demonstranti (zhruba 500 osob) pokoušeli zřídit katafalk na paměť mrtvých obětí předcházejícího dne. Ze Zelného trhu stříleli Lidové milice ostrými náboji směrem do Orlí ulice, kde den předtím zahynul Stanislav Valehrach a těžce zranili Jiřího Ševčíka. Až do pozdních večerních hodin docházelo ke střetům s příslušníky SNB, milicionáři a vojáky, opět hlavně v prostorách nám. Svobody a ulice Masarykovy, Orlí, Františkánské apod. Jednotky bezpečnosti a ČSLA měly zvýšenou pohotovost až do 25. srpna. Dle SNB byly v Brně ve dnech 21. – 22. srpna usmrceny 2 osoby, těžce zraněno 8 (z toho 6 střelbou) a lehce zraněno 12 civilních osob, pravděpodobně stovky dalších nevyhledaly lékařské ošetření z obavy před možným postihem. Měl jsem také pár šrámů po úderech pendrekem, ale kdo z nás mladých neměl potřebu vyjádřit nespokojenost nad kolaborujícím režimem, vždyť to má mladý člověk ve své podstatě. Přesto si policie našla své oběti. Fotografie účastníků demonstrací, které zakrouž-kovávají konkrétní osoby, jsou toho důkazem.
Je šílené, že strach normalizačního komunistického režimu v Československu v roce 1969 z vlastních obyvatel byl tak velký, že k prvnímu výročí okupace ČSSR nasadil do ulic československých měst vojáky, tanky, obrněné transportéry a desetitisíce příslušníků Lidových milicí. Dle osobních zkušeností i svědectví dalších účastníků nepokojů patřily k nejkrutějším a nejsurovějším zasahujícím jednotkám (hadice vyplněná dráty nebo olovem opravdu bolí) a tisíce policistů s dlouhými bílými pendreky, kterými se dovedly dobře ohánět. Tolik hrůzy vzbuzovala v kolaborantské vládě myšlenka na vlastní obyvatele nesouhlasící s okupací Československa vojsky Varšavské smlouvy a následnou normalizací.
Opět chci připomenout, že mimořádná brutální opatření a tresty proti vlastním lidem podepsali lidé, kterým národ věřil a nasazoval za ně v roce 1968 životy - Ludvík Svoboda - prezident republiky, předseda vlády Oldřich Černík a Alexander Dubček, předseda Federálního shromáždění, dříve národní hrdina, proti vlastnímu obyvatelstvu.

VÝSLECH

Frank Nykl

Dne 30. 6. 2011 se uskutečnil v Chodově, v bytě Ladislava Nykla protokolární výslech, kam se jako členka České Policie Ústavu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu dostavila z Prahy kapitánka Mária Veselá a svědek, člen obecního zastupitelstva města Chodova Ladislav Paštěka. Výslech s přečtením a podpisy trval tři hodiny.
Musím přiznat, že to bylo poprvé, kdy jsem byl rád, že se výslech se mnou uskutečnil a sám jsem tomu napomohl. Jednalo se o zločiny, kterých jsem byl svědkem, zločiny na vězních v táborech Sýrovice a Vykmanov (C).
První případ – umučení bývalého letce Západní armády, se udál začátkem roku 1963 a druhý, kde došlo k nesmyslnému zastřelení mladého vězně, v polovině téhož roku. Oba případy a mnoho dalších jsem popisoval ve svých článcích v různých novinách po dlouhou dobu a až teprve teď jsem byl vyslechnut jako svědek. Zde je na vině špatná komunikace a nedostatek informovanosti. Něco jiného je to v Praze a okolí a něco jiného je to tady, kde není o tuto problematiku takový (snad ani žádný) zájem.
Mé příběhy na toto téma byly publikovány v novinách i časopisech u nás i v zahraničí a na mých stránkách http://stopar.cs-info.cz/ i na stránkách http://www.totalita.cz/vzp/vzp.php.
Díky dobrým a přímým otázkám paní kapitánky jsem si dodatečně vzpomněl na některé detaily v oněch případech a také na jména či přezdívky svědků.
Je to těžké, od té doby, kdy mi bylo 18 let, a byl jsem vyjukaný mukl, už uplynulo skoro 50 let. Ale snad se to podařilo a bude konečně možnost odhalit tyto zločiny a ukázat na jejich viníky. Tito už asi budou po smrti, ale neměli bychom na naši krutou historii zapomínat. Je to smutná součást našich dějin a naší tehdy vnucené barbarské kultury.

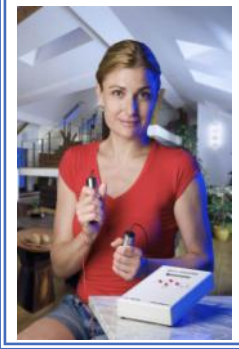

„ŠPIČKOVÝ PŘÍSTROJ
PRO VŠECHNY,
KTEŘÍ O SEBE PEČUJÍ...“

Navštivte:-
www.zappertech.net

Volejte:- +613 9720 0535
+61434079373

ČECHOAUSTRALAN
16
ČSUZ - založen v roce 1928
z podnětu TGM s posláním podporovat
vazby krajanů s demokratickou vlastí

ODTUD A ODJINUD

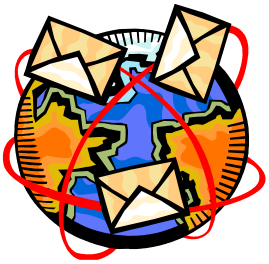

♠ Smutná zpráva, na konci května se s námi navždy rozloučil 87letý MUDr. František Kopeček. Medicínu začal studovat v Brně, po únoru 1948 se přes uprchlický tábor ve francouzské zóně Západního Německa dostal do Austrálie. Studium lékařství dokončil v Melbourne, po nemocniční praxi v předměstí Box Hill začal působit v ordinaci praktického lékaře. Přes třicet šest let tam nezištně vyšetřil a ošetřil mnoho vděčných pacientů, vzhledem k jeho jazykovým znalostem to nebyli jen Češi či Slováci. Přivedl na svět řadu dětí. Patřil mezi lékaře, kteří ještě nemocné navštěvovali v jejich domovech. Byl přesvědčeným protikomunisticky orientovaným exulantem a podporovatelem katolického rekreačního střediska Šumava na samém okraji Melbourne.

♠ V Sydney zemřel Erik Gross (narozen 1926 ve vídeňské česko-židovské rodině), do Austrálie dorazil v roce 1958 a začal učit v Sydney na konzervatoři a později jako univerzitní profesor muzikologie. Byl mu udělen "Order of Australia". Občas v rádiu slyšíme Grossovu orchestrální suitu s ohlasy hudby českého barokního skladatele F. X. Duška a zejména pak koncert pro hoboj a orchestr nazvaný *Na shledanou v Praze,* ve kterém cituje Kde domov můj, jde o protest proti sovětské okupaci republiky. Pro zajímavost dodávám, že se stejným impulsem vznikla skladba *Hudba pro Prahu* v USA žijícího českého skladatele Karla Husy.

♠ V červnu 1945 začaly platit jedny z nejdiskutovanějších norem v historii Československa tzv. Benešovy dekrety, připomínám ten o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů. V poslední době se často mluví o divokých odsunech Němců, se kterými nemají Benešovy dekrety nic společného. Benešovi se vytýká, že svými projevy podporoval nenávist proti českým Němcům. Snad, nezapomínejme ale, že to byla doba s předcházejícím vyhlazením Lidic a Ležáků s cynickým komuniké nacistů o jejich zkáze, které šlo do celého světa. S tzv. říšskými čeští Němci byli spoluodpovědní za zvěrstva páchaná na domácím obyvatelstvu nejen, co se týkalo lidských životů, nelidských internací v koncentračních táborech, české vysoké školy byly zavřeny atd.

♠ V červnu přijel do Melbourne farář od sv. Salvátora v Praze, profesor sociologie na Karlově univerzitě Tomáš Halík, autor teologických knih, předseda křesťanské akademie pověřený organizací slavností spojených s šestisetletým výročím upálení Mistra Jana Husa. Kdo by to čekal od katolického kněze! Halík měl v Melbourne dvě přednášky, besedu s krajany pak v Sydney, zdejší krajanská organizace neměla zájem. Bez takového povšimnutí v Melbourne také zůstalo vystoupení významného českého dirigenta Jakuba Hrůši, který s velmi pozitivním ohlasem v tisku řídil Melbournský symfonický orchestr ve skladbě *Carmina burana* Carla Orffa a *1. klavírního koncertu* Sergeje Rachmaninova s ruským sólistou.

♠ Hrad oznámil, že prezident Václav Klaus bude od 20. července do 2. srpna pobývat v Austrálii, má v plánu navštívit Perth, Sydney, Canberu, Melbourne a Coolum. Ve všech přednáškách se zaměří na současné hrozby, které pro lidskou svobodu a přirozený hospodářský růst představují ideologie vystavěné na vyvolávání strachu před dopady tzv. klimatických změn. O setkání s představiteli australské vlády se zpráva nezmiňuje, ministerská předsedkyně Julie Gillard se již ozvala, že se s Klausem nehodlá setkat. O besedách prezidenta mi není nic známo.

♠ Na problematiku svobody slova se od roku 1972 zaměřuje časopis „Index on Censorship" řízený ve Velké Britanii Jiřím Theinerem. S jeho jménem byla zřízena v České republice cena udělovaná za šíření české literatury. Letošním držitelem za výjimečnou propagaci české literatury se stal polský překladatel Andrzej Jagodzinski, který do polštiny přeložil celé dílo Václava Havla a Josefa Škvoreckého. Překládal také práce Bohumila Hrabala, Milana Kundery či Pavla Kohouta. Před pádem Železné opony měli Poláci lepší přehled o tvorbě českých exilových autorů než sami Češi. Jagodzinski vydal v r. 1989 knihu *Vyhnanci,* šlo o rozhovory s českými spisovateli žijícími mimo republiku. Jiný polský spisovatel, Mariusz Szczygiel, vyvolal u českých čtenářů senzaci s knihou *Gottland.* Nyní přichází s osobitým pohledem na Čechy další Polák, Mariusz Surosz, s knihou nazvanou provokativně *Pepíci.* Poláci tím rozumí ty, kteří v tragických situacích neradi bojují a vůbec nejšťastnější jsou, když někam zalezou, nejraději do hospody a tam čekají, až se vyčasí. Surosz cituje „to chce klid". Jistě znáte polské přísloví: „Lépe zemřít vestoje, než žít vkleče". Švejk hlásal jinak: „Lepší je být pět minut zbabělej než celej život mrtvej".

♠ V Tunisu natočený český film *Tobruk* nesměl být nafilmován v Líbyi, Kaddáfi to zakázal, celá země byla hermeticky uzavřená. Snad se situace změní a na vojenský hřbitov v Tobruku bude uvolněný přístup. V roce 1941 v tamější poušti válčil za svobodu proti Rommelově armádě daleko od domova i československý pěší prapor, pozorný návštěvník hřbitova tam najde 14 hrobů s vytesaným československým lvem na náhrobku.

♠ Od poloviny letošního května má v Římě svoji ulici exilový publicista Jiří Pelikán a v přilehlém parku mu byla odhalena římským starostou a za přítomnosti českého velvyslance pamětní deska. To je facka vlepená demokratickým exulantům a zejména vysokoškolákům, kteří byli ze škol z politických důvodů vyloučení po únoru 1948, Pelikán byl tehdy předsedou Svazu čsl. studentstva. Pelikán, prominentní člen KSČ a po nejrůznějších špičkových funkcích nakonec ředitel Čs. televize, po vpádu spřátelených vojsk emigroval do Itálie a tamější levicová strana ho dosadila do Evropského parlamentu. V Římě vydával Listy, časopis čs. socialistické opozice.

♠ Obránci zvířat v ČR skřípou zuby. Krokodýlí farma ve Velkém Karlově se ocitla ve finanční tísni a dala do aukce svých sto nilských krokodýlů (vysoce ohrožený druh) se záměrem je porazit na maso a kůži. V ZOO v severních Čechách uhynul bílý nosorožec, také vysoce ohrožený zoologický druh, těchto zvířat zůstalo všeho všudy včetně Afriky jen sedm. Pro změnu dobrá zpráva, v ostravské ZOO se narodilo tygřici ussurijské mládě, tyto šelmy mají také blízko k vyhynutí následkem nezákonného lovu.

♠ K setkání kovářů, platnéřů a zbrojířů došlo v Dobřívě u Rokycan u příležitosti Hamernického dne. Soutěžili o Dobřívský cvoček, vyrovnání hřebíku na čas. V Dobřívě je jediný zachovalý funkční železo zpracovávající vodní hamr, v západních Čechách jich bylo ještě před sto lety pět set. Na rozdíl od pláteníků (tkalců a přadláků, plátynkáři tkali mlýnská plátna), zmínění platnéři vyráběli pláty, to dá rozum, součásti brnění na nohy, ramena a hruď, také plátové kyrysy (pancíře a krunýře).

♠ Na kopci Stojan v Drahanské vysočině u obce Velenov na Blanensku se připravuje dvacetimilionová stavba nejvyšší rozhledny na Moravě. Bude ocelová, 65 metrů vysoká, třípatrové konstrukce, bude z ní vidět na Praděd v Jeseníkách, Vídeň i Alpy. To chci vidět. Součástí věže bude restaurace nabízející místní speciality jako oukrop a moravský vrabec, to chci zkusit.

♠ Soutěž o nejkrásnější nádraží v republice vyhrálo mezi 31 finalisty Uherské Hradiště. Bylo postaveno v roce 1930 a je nezaměnitelné díky typické slovácké architektuře a výzdobě. Škoda, že takový cit neměli tamní konšelé v 19. století, kdy se projektovala trasa železniční tratě z Vídně na sever přes Moravu. Odmítli, lokomotiva přece chrlí oheň, je to dílo ďáblovo a tak se hlavní trať Uherskému Hradišti vyhnula k nářku logicky smýšlejících lidí a následujících generací. Koneckonců obdobné krátkozrakosti a tuposti jsme byli svědky nedávno, když pražští konšelé včetně prezidenta zavrhli stavbu Státní knihovny podle geniálního návrhu v Londýně působícího exilového architekta Jana Kaplického. Budova mohla být perlou Prahy, tak jak se stala Opera v Sydney, která prošla podobně motivovaným filištínstvím a nakonec se považuje za osmý div světa.

♠ Ústav pro soudobé dějiny a Akademie věd připravily nedávno vydanou encyklopedii *Sto českých vědců v exilu.* Jde o výběr vědeckých pracovníků, kteří odešli z ČSSR a uplatnili se na Západě. Čtvrtinu vstupů tvoří vědci působící na poli humanitních a společensko-vědních oborů, třetina z fyzikálních a technických oborů a ti další jsou biologové, chemici a přírodovědci. Šlo převážně o vědce, kteří před emigrací působili v Akademii věd, což vyvolává můj neklid týkající se výběru. Jestliže někteří z této stovky pracovali či ještě pracují v Austrálii, se mi nepodařilo vystopovat.

♠ V Karlových Varech proběhl 46. ročník filmového festivalu. Křišťálový globus za mimořádný přínos kinematografii tam převzala britská herečka Judi Dench. Současně se dovídám, že prodej českých filmů do zahraničí oproti loňskému roku klesl o polovinu. Ani se nedivím, když vidím české filmy zařazované do programu australské SBS televize.

IP

JOSEF CHROMY
TASMANIA

Nejen Australané a zdejší krajanská komunita, ale i návštěvníci Tasmánie z celého světa včetně slavných, nešetří chválou na vína Josefa Chromého. Tato vína nesou mnohá prestižní ocenění, získala desítku trofejí a přes devadesát medailí.

Čechoaustralan Josef Chromý OAM rozvinul tasmánské vinařství do nebývalých kvalit, ze znamenitých odrůd milujících chladnější podnebí Tasmánie vypěstoval s pomocí vyspělé vinařské technologie vynikající Pinot Gris, Sauvignon Blanc, Chardonnay, Riesling, Gewurtztraminer a Pinot Noir. Znamenitá jsou také jeho šumivá vína s nám lahodně znějící vinětou PEPIK.

Návštěva vinného sklepa a restaurace Josefa Chromého v Relbii, pouhých patnáct minut jízdy od Launcestonu, patří dnes již k vyhledávaným zážitkům při objevování Tasmánie. Nedostanete-li se tam v nejbližší době, dopřejte si alespoň chutě vín tohoto úspěšného vinaře.

Josef Chromy Wines
370 Relbia Road, Relbia
Tasmania, Australia 7258
Phone: +613 6335 8700, Fax: +613 6335 8774
Email: wine@josefchromy.com.au
web: www.josefchromy.com.au

V CIZINECKÉ LEGII

František Percl

Pokračování - Z Paříže do Sao Paula

S Paříží jsme se s kamarádem Mirkem Švestkou rozloučili a odjeli jsme do přístavu Bordeaux, kde jsme nastoupili na španělskou loď Monte Urbasa. Na pár dní jsme měli zastávky ve dvou dalších přístavech Bilbao a Vigo a dále jsme pokračovali směrem k brazilským břehům. Ve velkém přístavu Santos v Brazílii jsme se vylodili 15. ledna 1954. Portugalsky jsme znali jen 5 slov - pivo, jídlo, slečna, taxi a autobus. Tím, že jsme si najali v přístavu taxi, začala naše jihoamerická "Odysea". Taxikář nás zavezl do středu města, odkud byla autobusová linka do Sao Paula. Za dvě hodiny jsme byli v centru tohoto obrovského velkoměsta. Asi na týden jsme se ubytovali v hotelu. Odtud jsme se pak vydali na adresu bratra našeho kamaráda z legie, kterou jsme si přivezli z Paříže. Přesto, že jsme se neuměli domluvit, podařilo se ho nám najít. Jmenoval se Jirka Jauker a pracoval jako inženýr ve veliké továrně na výrobu celofánu. Byl to opravdu moc hodný člověk. Jeho žena byla Italka. Hned ten den jsme u nich zůstali spát. Ukázal nám Sao Paulo i emigrační úřad, kde jsme si museli vyřídit všechny potřebné dokumenty. Našel nám i "nový domov", malý rodinný penzión, dal nám spoustu dobrých rad a ještě se ptal, nepotřebujeme-li nějaké peníze. Poděkovali jsme, ale finančně jsme byli zajištění, naopak, my jsme se ptali, jak se mu můžeme za všechno odvděčit. Ztratil s námi celé tři pracovní dny. Řekl nám, chceme-li pro něj opravdu něco udělat, abychom k němu dvakrát měsíčně přijeli uvařit pravé české jídlo. Jeho žena vařila jen italské speciality a on prý nemohl už makarony ani vidět. Věděl od svého bratra, že jsem dobrý kuchař, a tak jsem tam asi rok k němu jezdil vařit. Potom se odstěhovali do Itálie, kde jeho žena zdědila malou továrnu, kterou pak spolu vedli.

Já jsem v Sao Paulu začal pracovat v jednom uzenářství a Mirek jako mechanik, což bylo jeho řemeslo. Asi rok jsme bydleli v tom malém penziónu, ale potom jsme si našli byt poblíž našich zaměstnání. Ještě z Paříže jsem si napsal o adresu strýce Mareta do Brazílie. Napsal jsem mu, ale dopis mi přišel zpět, protože se mezitím přestěhovali. Krátce nato jsme odjeli do Brazílie i my. Jednou večer přišel Mirek domů a řekl mi, že blízko tam, kde pracuje, má jeden Čech malý obuvnický obchod a že se jmenuje Maret. Hned druhý den jsme tam jeli, a to bylo to nejkrásnější shledání. Konečně jsme se zase viděli po sedmi letech. Naposled jsme spolu mluvili v lágru pro české uprchlíky v německém Ludwigssburgu. Musel nakonec s manželkou a dvěma malými dětmi z Československa také utéct. Teď jsme prakticky bydleli v jedné čtvrti, a tak jsme se vídali téměř každý den. Pak se Mirek oženil a odstěhoval a já jsem se v uzenářství, kde jsem pracoval, stal vedoucím. To jsem už mluvil portugalsky bez problémů. V té době jsem potkal jednu v Brazílii narozenou Němku a velice jsme se sblížili. Pracovala jako sekretářka

u exportní firmy. Rozuměli jsme si a žili jsme spolu asi čtyři roky, když si dala udělat potrat. Nechtěla ztratit zaměstnání a nechtěla se vdávat. Varoval jsem ji, že to je proti mému přesvědčení, ale nedala si říci. Tak skončil náš vztah. Odjela potom se svou matkou do Německa. Odtud psala, že by se chtěla vrátit, ale bylo už pozdě. Pak přišel konečně můj velký den. Našel jsem společníka a otevřeli jsme spolu vlastní uzenářství. Měli jsme 16 zaměstnanců, dvě dodávková auta, jedno nákladní auto a velmi dobře jsme prosperovali celých 12 let. Potom přišel nový zákon a my bychom byli museli náš podnik "federalizovat". Bylo by to stálo mnoho peněz a tak jsme usoudili, že bude pro nás výhodnější podnik prodat než finančně ztratit. To už jsem byl ženatý a měl jsem tříletého syna Pavla. Později se narodila dcera Monika. Moje manželka se jmenuje Matilde a je po matce Rakušanka a po otci Španělka. Narodila se v Rakousku.

Myslel jsem si, že je tedy čas si trochu odpočinout, ale syn mého bývalého šéfa se dozvěděl, že jsem svůj podnik prodal a přišel za mnou s nabídkou, abych dělal vedoucího v jeho uzenářství. To byl ovšem velký podnik se 180 zaměstnanci, který vyráběl denně 40 tun zboží. Tak jsem odpočíval právě jen jeden týden.

Pracoval jsem stále ve svém oboru a stále jsem se učil něco nového. Čtyřikrát jsem byl v Evropě nakupovat nové stroje, učit se novou technologii. Až přišel bohužel i špatný "byznys" a já jsem nejen ztratil všechny peníze, ale ještě zůstaly dluhy. To už k synovi přibyla i dcera. Nevzdal jsem to. Byla to tvrdá práce, ale všechny dluhy jsem splatil a dokázal jsem ještě vydělat víc než polovinu toho, o co jsem přišel. Potom jsem ale musel s řemeslem skončit. Doktor mi nemohl doporučit nic jiného. Měl jsem silné revma, chodil jsem celý křivý, to běhaní z lednice do udírny, z páry u kotlů do studena, mě poznamenalo na zdraví.

Ale dlouho jsem bez práce nebyl. Dostal jsem nabídku od podniku, který vyráběl stroje pro uzenářský průmysl, abych zaučoval dělníky na práci s těmito stroji. Jezdil jsem po celé Brazílii, ale i do Paraguaje, Bolívie, Uruguaje i Peru. Pracoval jsem pro ně pět let. Měl jsem ale kamaráda, kterému jsem slíbil, že bude-li mít jednou svoje uzenářství, budu dělat s ním. Když mi zatelefonoval, že právě koupil vlastní podnik a čeká, že splním svůj slib, věděl jsem - dané slovo je dané slovo! Za týden jsem byl u něj. Znovu tedy v uzenářství.

Konečně jsem také koupil rodinný dům. S tím mi ten kamarád pomohl.
Uzenářství bylo nové, původní majitel ho za pouhý jeden rok ztratil a prodal stroje. A tak jsme museli nakoupit nové stroje, zařídit udírny a chladírny a za čtyři měsíce jsme již začali vyrábět. Můj syn začal pracovat se mnou, zaučil jsem ho, dcera vedla administrativu v kanceláři a já jsem potom mohl za čtyři roky jít do důchodu. Syn převzal moji pozici. Když ale kamarád dostal výhodnou nabídku a podnik prodal, syn, který se právě oženil, přijal práci vedoucího ve stejném oboru, ale celých 3000 km od nás, v hlavním městě Fortaleza ve státě Ceara. Dcera se nám také vdala, ale zůstala blízko. Vedle našeho domu jsme měli ještě jeden pozemek, a tak si postavili dům tam. Dnes i syn je blíž, jen 150 km vzdálen a pracuje jako vedoucí velkého uzenářského podniku.
Byl jsem tedy konečně v důchodu, ale zase ne nadlouho. Dostal jsem výhodnou pracovní nabídku od majitele laboratoří, kde se vyvíjely a vyráběly přísady a koření pro uzenářský průmysl. Pracoval jsem na kontrakt jako technik a zaučoval jsem nové pracovníky na výrobu uzenin s jejich kořením. Znovu jsem tedy jezdil po celé Brazílii i části Jižní Ameriky téměř 6 let. Potom jsem si ale zlomil nohu na 8 místech, dostal jsem navíc ještě trombózu a tak mi chtěli nohu amputovat. Syn to ale odmítl podepsat, prosil doktora, aby to zkusil ještě alespoň týden, že táta je silný. Chválabohu krevní oběh se začal pomalu ale jistě dostávat do normálu a já se z toho dostal. K těm šroubům v rameni mi jen přibylo dalších 12 v levé noze. Chodím o holi a pracovat již nemohu. I auto jsem musel prodat, nemohu už řídit, v levé noze nemám cit. Máme ale dům, tedy střechu nad hlavou a z mého důchodu žijeme slušně.

Hlavní je rodina. Máme čtyři vnuky Bruna, Paulinho, Vitora a Rafaela. Nejstaršímu je 12 a nejmladšímu 3 roky. To je naše radost i starost. Jinak, jak to jistě všichni znáte, doma je stále co dělat, tu něco spravit, natřít, udržovat zahrádku a podobně.
Chtěl bych ve svém vzpomínání připomenout jednoho dobrého Čecha. Před nějakými dvaceti pěti lety mě zavolal pan Jaroslav Maďar, majitel velkého hotelu a požádal mě, abych mu přišel udělat jitrnice a jelítka, černou kroupovou polévku a sulc. To se velmi rychle ujalo. Když tady máme zimu, to je v červenci, srpnu a září, dělal jsem tam každý měsíc "zabíjačku".
Pan Maďar měl v té době v hotelu hodně Němců, začaly se tady vyrábět součástky k Wolksvagenům a Mercedesům, ale chodilo tam ovšem také mnoho Čechů. Byl jsem rád, když chválili moje výrobky a říkali, že takové ani v republice nejedli. Dozvěděl jsem se, že dokonce i z českého konzulátu tam chodili nakupovat! Takže i oni si pochutnávali na jitrničkách a jelítkách "zrádného utečence" a navíc vysloužilce z Indočíny.

Seminář obchodních příležitostí v Austrálii a Novém Zélandu

V květnu tohoto roku se v Praze uskutečnil seminář na téma „Austrálie a Nový Zéland – exportní možnosti pro české firmy“. Zúčastnili se jej zástupci 40 českých firem, čímž se uvedený seminář vyrovnal seminářům o zemích, které jsou v popředí zájmu českých exportérů. Rostoucí zájem o vývoz do Austrálie a na Nový Zéland dokládají i výsledky zahraničního obchodu. Český export do Austrálie a na Nový Zéland se od roku 2003 zvýšil téměř 6x a za posledních 12 měsíců bylo do těchto zemí vyvezeno z České republiky zboží v hodnotě téměř 380 milionů USD. Podpora exportu do Austrálie a na Nový Zéland ze strany státu či oborových svazů má tedy smysl a přináší výsledky.
Seminář zahájil v zastoupení náměstka ministra průmyslu a obchodu M. Hovorky ředitel odboru mimoevropských zemí MPaO V. Lorenz a hlavní prezentaci představil obchodní konzul K Sydney J. Janíček. Dále na semináři vystoupili zástupci australské agentury pro podporu exportu Austrade J. Brejcha a R. Baker a zástupce agentury CzechTrade O. Veselý. Součástí semináře byl rovněž blok konzultací o možnostech uplatnění konkrétních výrobků na trhu uvedených zemí.
Jednalo se o jeden z řady teritoriálních seminářů, prostřednictvím kterých nabízí

šedesátka
web pro seniory
www.sedesatka.cz

MPaO ve spolupráci s MZV českým firmám možnost setkání s ekonomicko-obchodními diplomaty z příslušného teritoria. Pozoruhodná je však skutečnost, že se tohoto semináře zúčastnili představitelé 40 českých firem. Počtem účastníků se tak seminář o Austrálii a Novém Zélandu vyrovnal seminářům o zemích, které jsou v popředí zájmu českých exportérů. Pro srovnání uvádíme, že v roce 2008, kdy se seminář o Austrálii a Novém Zélandu uskutečnil poprvé, se jej účastnili zástupci pouze 12 výrobních podniků.

Zdánlivě malý trh Austrálie a Nového Zélandu je pro evropské země trhem velice lukrativním. Austrálie vyváží především suroviny a Nový Zéland zemědělské výrobky, obě země však usilovně dováží stroje, strojní vybavení, dopravní prostředky a další výrobky s vysokou přidanou hodnotou, které se vyrábějí i v České republice. Evropská unie je v součtu vývozu zboží a služeb dlouhodobě největším australským obchodním partnerem (3. v případě Nového Zélandu), v tomto ohledu má však Česká republika na evropské sousedy stále co dohánět. Srovnatelně velké země jako Belgie nebo Rakousko vyvážejí do tohoto teritoria zboží a služby v hodnotě několikanásobně vyšší než ČR.

Co do sortimentu se přitom z velké části jedná o stroje a strojní vybavení, tedy o komodity, které jsou ve srovnatelné kvalitě vyráběny rovněž v České republice.

Základem australské ekonomiky jsou, stejně jako v případě dalších vyspělých zemí, služby, motorem hospodářského růstu je však těžební průmysl. Podíl těžebního průmyslu na tvorbě HDP se za posledních 10 let zdvojnásobil a výjimečné zásoby surovin, kterými Austrálie disponuje, jsou garantem prosperity australské ekonomiky i do budoucna. Nový Zéland prožívá z pohledu ekonomického vývoje v posledních letech spíše stagnaci. Ta však přichází po několika desetiletích trvalého hospodářského růstu a solidní základy novozélandské ekonomiky a její otevřenost jsou předpokladem ekonomického růstu i v případě této země.

Cílem semináře o Austrálii a Novém Zélandu bylo přispět ke zvýšení informovanosti o možnostech uplatnění českých výrobků na trhu těchto zemí, čehož bylo vzhledem k počtu přítomných firem dosaženo. Austrálie a Nový Zéland jsou od České republiky geograficky velice vzdálené, uvedená skutečnost by však zájmu o vývoz do tohoto teritoria bránit neměla. České výrobky jsou na australském a novozélandském trhu zastoupeny, potenciál českého exportu zde však zdaleka vyčerpán nebyl. Uvedený seminář se stal jednou z možností, jak k tomuto cíli přispět. Podpora exportu do Austrálie a na Nový Zéland ze strany státu či oborových svazů má smysl a jak je z výše uvedených statistických údajů patrné, přináší výsledky.

SOCHAŘ VLADIMÍR TICHÝ

Zdeněk Rich

Když v památném roce 1968 sovětská vojska ruku v ruce s jednotkami dalších bratrských národů překročila hranice Československa, aby uchránila český a slovenský lid před „hrozící kontrarevolucí“, usoudil akademický sochař Vladimír Tichý zcela moudře, že vlast se nalézá nyní v „dobrých rukou“ a tudíž může bez výčitek svědomí odejít.

Kdo je ale Vladimír Tichý? Narodil se 14. září 1926 v Praze, s rodiči však odešel do Buenos Aires v Argentině, kde mezi rokem 1929 a 1937 prožil své dětství.

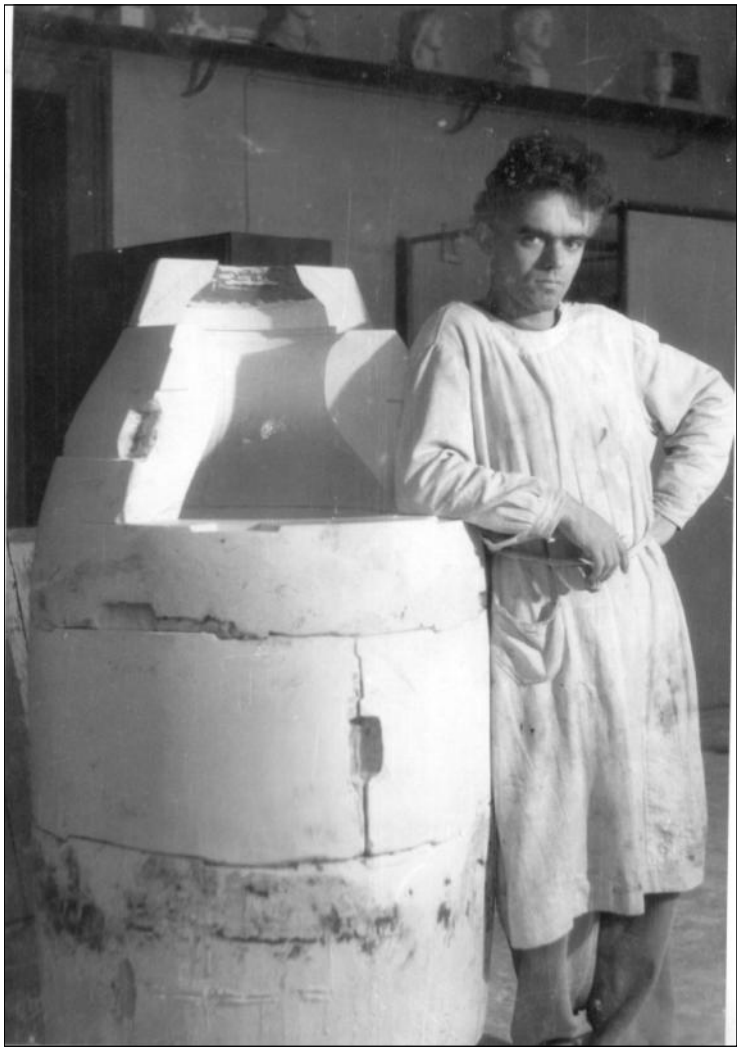

Po návratu do Prahy mezi léty 1942 až 1946 studoval na Státní odborné škole, potom od roku 1948 – 1953 studoval u prof. Otty Eckerta na Vysoké umělecko-průmyslové škole, kde zůstal další dva čestné roky, aby navrhl a provedl dekorativní, jeden a čtvrt metru vysokou vázu do prezidentského salonku Národního divadla, kde tato váza stojí dodnes.

A byl to právě jeho obrovský talent, který mu navzdory tomu, že neměl ten správný třídní původ (Vladimírův otec byl živnostník a Vladimír sám jako jediný student VŠ UMPRUM odmítl vstoupit do komunistického Svazu mládeže), dovolil studia úspěšně dokončit státnicí v oboru sochařském.

Jeho keramika vyhrála na světové výstavě v Bruselu v roce 1958 zlatou medaili, na mezinárodní výstavě keramiky v Praze v roce 1962 získal stříbrnou medaili. Vladimír Tichý vystavoval svá díla v Londýně, Benátkách, Miláně, Berlíně a jinde. Jeho umělecké výtvory jsou ve sbírkách Umělecko-průmyslového muzea v Praze, v Puškinově galerii v Moskvě a ve Faenza v Itálii. Vladimír Tichý byl donedávna také členem Sculpturs Society of NSW, se kterými pravidelně každý rok vystavoval svá díla.

Vraťme se však na začátek, do roku 68. Po krátkém pobytu v Rakousku odešel Vladimír s manželkou a tehdy třináctiletou dcerkou na druhý konec světa. Snad to byly vzpomínky na dětství prožité pod horkým sluncem Argentiny, proč zvolil za místo emigrace Austrálii. Zůstali několik málo měsíců v Melbourne, potom se přestěhovali do Sydney, kde získal zaměstnání jako výtvarník ve sklárnách ACI-Crown. Asi po roce založil s rakouským keramikem „Studio Dybka – Tichý“.

Vladimír se specializoval na monumentální tvorbu pro architekturu. Tento obor byl v Austrálii teprve v začátcích. Za více jak dvacet let vytvořil velké množství keramických reliéfů, plastik a zahradní keramiky pro veřejné budovy, kluby i soukromé zákazníky.

Mnohá jeho díla však potkal nedobrý osud, v mnoha prostorách, kde byly tyto reliéfy umístěny, došlo k rekonstrukci a díla vysoké umělecké úrovně padla za oběť pneumatickým sbíječkám. Jednou z těchto obětí byl i tři metry vysoký a třicet metrů dlouhý abstraktní reliéf, instalovaný v obchodním centru ve středu Sydney.

O to radostnější je neobvyklý příběh dalšího reliéfu, který v roce 1974 Vladimír Tichý vytvořil pro zasedací síň v budově Integral Energy v Tirroulu poblíž Wollongongu, asi 80 km jižně od Sydney. Budova však před několika lety přešla do rukou nového majitele, který se rozhodl sochařské dílo odstranit a povolal na tuto operaci odborníka Maxe Douglase, který když reliéf spatřil, se nemohl smířit s myšlenkou vzít do ruky pneumatické kladivo a zredukovat dílo na hromádku sutin. Ve svém volném čase, a trvalo mu to více jak 120 hodin, každou část reliéfu, a těch částí bylo rovných 795, opatrně sejmul, očísloval a pečlivě uložil.

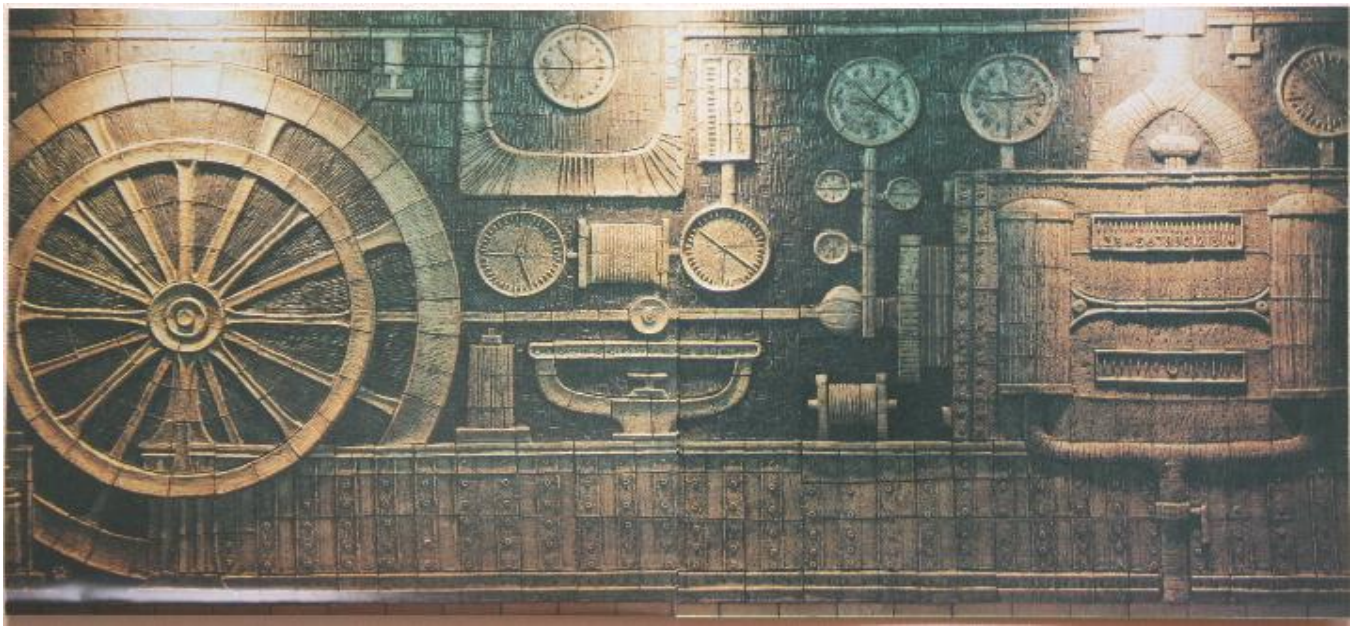

Potom, po dobu tří let pátral po někom, kdo by tomuto dílu poskytl nový domov. Konečně se kolo Štěstěny obrátilo a přišla nabídka znovu instalovat tento reliéf do vstupní haly Kings Theatre v již zmíněném Wollongongu. Pan Douglas pečlivě očíslované díly reliéfu divadlu daroval. Další odborník, Rob Pierro potom s dalšími dvěma řemeslníky nejprve celé dílo sestavili na podlaze, opravili poškozené dlaždice a potom reliéf konečně opět nalezl své zasloužené místo na zdi. A tak Vladimír Tichý měl to potěšení být podruhé u odhalování stejného díla, které sám před léty vytvořil. Tohoto znovuzrození díla Vladimíra Tichého se dostalo značné pozornosti jak tisku, tak i televize.

Ještě bych se rád vrátil k již zmíněné váze, kterou Vladimír Tichý vytvořil v závěrečných letech svého studia na Vysoké škole, - něco o tvorbě a osudu tohoto uměleckého díla. Ze sádrového modelu vázy byla sejmuta masivní sádrová forma, která byla potom naplněna tekutým porcelánem (tzv. porcelánovou šlikou), který začal v oblasti blízko formě vysychat a vytvořil tak stěny vázy. Když solidní stěna dosáhla vyžadované tloušťky, byl zbytek tekutého porcelánu vypuštěn malým otvorem ve dně formy. Po opatrném vyjmutí z formy a zapravení švů na povrchu vázy byl potom proveden první tzv. přežeh o teplotě 980 °C, aby byla váza dostatečně pevná pro malbu barevnými solemi a další přežeh o stejné teplotě. Konečné oglosování vázy potom následoval výpal o teplotě 2700 stupňů C. Je pochopitelné, že nejen zmíněné teploty musely být přesně dodržovány, ale i jejich trvání a doba pozvolného chladnutí. Váza, která našla cestu do prezidentského salónku Národního divadla, nebyla jediným exemplářem, sochař Vladimír Tichý vytvořil celkem osm váz, každá z nich s jiným dekorem. Jednu dostal darem (patrně k nevelké radosti tvůrce) Antonín Zápotocký a druhou dostal jako dar vlády další „vynikající“ soudruh, Walter Ulbricht. Je potěšující, že po mnohých žádostech a urgencích a pomoci přátel, bylo dovoleno matce Vladimíra Tichého, aby mohla vázu, jedinou, kterou vlastnil, poslat do Austrálie. Ta se nyní nachází v jeho domě v Sydney.

EXCLUSIVE Bohemia
HAND MADE CRYSTAL

Český ručně broušený olovnatý křišťál

dekory lehké - jednodušší, i bohaté; klasické a moderní - dle představ a přání našich zákazníků

www.bohemia-exclusive.cz

**Objednávky přijímáme faxem nebo e-mailem.
Rádi vás také přivítáme v naší nové dílně na Vysočině na adrese Chlum 173, 582 35 Lučice.**

**Tel.: +420 569 489 512, Fax: +420 569 432 385,
Mobil: +420 602 192 784
E-mail: info@bohemia-exclusive.cz**

ČESKÉ FILMY, SERIÁLY, POHÁDKY, HUDEBNÍ POŘADY

$4/DVD

**Stačí jen zavolat na 83616903
a zanechat vaše jméno a adresu.
Nebo můžete psát na
filmyapohadky@seznam.cz**

S RIKŠOU KOLEM TASMÁNIE

- dokončení

Vlastík Škvařil

Když jsem dorazil k Tasmanovému mostu, tak jsem se rozhodl pokračovat po silnici. Nebyl jsem si jistý, jestli bych projel po úzkém chodníku. A to byla ta chyba! Ještě jsem nebyl ani v polovině první půlky, která vede prudce do kopce, když slyším za sebou nazlobený hlas, a ejhle - policajt! Jak to, že jdu pěšky přes most a ne po chodníku, a že na to je pokuta 400 dolarů! Moc mě s tou zprávou nepotěšil, vysvětlil jsem mu proč, i když je to vlastně jedno, omlouval jsem se, jak se dalo, ujišťoval ho, že jsem vzorný občan a v životě jsem neudělal žádný přestupek, za který bych dostal pokutu, což je pravda, a bylo vidět, že váhá, co má dělat. Napřed chtěl zkusit, jestli bychom rikšu nemohli zvednout přes zábradlí na chodník, ale hned pochopil, že bychom potřebovali Goliáše, anebo radši dva abychom to zvedli, a tak nezbylo než pokračovat. Já jsem ho ujistil, že se budu snažit ze všech sil zmizet z mostu a on na to, že abych za mostem sjel s cesty, a tam si o tom povykládáme. Abych mu udělal radost, tak jsem začal s rikšou sprintovat už do kopce a pak s kopce ještě rychleji, myslím, že by mě ani Zátopek nestačil, no teď už určitě ne!
Když jsem zastavil za mostem a on ke mně přišel, tak jsem mu řekl, že doufám, že jsem nepřekročil povolenou rychlost a nevykoledoval si další pokutu. On se zasmál a tak jsem věděl, že si budu moci těch 400 dolarů utratit za něco lepšího než za pokutu. Zpátky na dálnici mě nepustil, že je to nebezpečné a možná měl pravdu. Poslal mě oklikou, přes velké kopečky.
Když jsem se plahočil do jednoho z nich, zastavila paní a kroutila hlavou nad tím, že někdo je ochotný se tak mordovat pro získání příspěvků pro cizí děti. Dala do kasičky deset dolarů a odjela. Asi za půl hodiny se znova objevila. To už jsme byli na kopcích, fučel silný, ledový vítr přímo z Antarktidy. Vystoupila z auta a s ní dvě malé holčičky a přes tu hroznou zimu mi šly naproti a podaly mi velkou tabulku čokolády a dalších dvacet dolarů.
To mě samozřejmě zase zahřálo u srdce, ale tělo trpělo zimou. Teplé oblečení mám jenom jedno a to samozřejmě nesmí zmoknout, to je až na noc do stanu. Už se začínalo šeřit a ne a ne najít místo, kde postavit stan. Došlapal jsem k osadě Runnymede, kde je asi osm domů. Všechny mají kolem šopy na zemědělské mašiny atd., a tak když mi bylo jasné, že pokračovat dál by bylo velice problematické, odhodlal jsem se zaklepat na jedny dveře a zeptat se, jestli by mi dovolili tam někde pod kůlnou postavit na noc stan. Paní, která otevřela, bez váhání nabídla, abych si zavezl rikšu do které kůlny chci, a abych přišel na něco teplého na napití. To jsem samozřejmě neodmítl a kromě kávy mi udělala ještě toastované sendviče. Zaplať Pán Bůh za takové lidi. Nevím, co bych si bez ní počal. Ale jak vždycky říkám, všechno se v dobré obrátí. Já si už na to tak zvykám, že se budu strašně divit, až to jednou nevyjde, což je velice pravděpodobné.

Příští den bylo chladno pod mrakem, ideální na šlapání. Ušlapal jsem 56 kilometrů a našel místo v buši pro stan, moc možností tam taky nebylo. Když jsem večer mluvil s Jožkou, tak mě potěšila, že má příští den pršet. Snad se ale nepodařilo předpovědět správně, jak se často stává.
Během noci mě probudil zvuk kapek na stan a hučení větru a tak bylo jasné, že se nezmýlili. To co následovalo, byla úplná hrůza. Začal jsem se chystat sotva se rozednilo, namíchal sušené mléko a nasypal do toho muesli, snědl to jen tak studené, sbalil mokrý stan a vyrazil na cestu. Zvedl se strašný vítr, samozřejmě přímo proti mně. Čekalo mě 40 kilometrů a můj původní plán byl dorazit do Swansea asi ve tři hodiny. Vítr pořád sílil a to je něco, co člověka opravdu ničí. Musel jsem dát hlavu dolů, abych snížil odpor, ale za chvilku mě z toho bolela záda a některé svaly z tak nezvyklé pozice a tak jsem se musel zase narovnat, a tak jsem to střídal celou cestu. Přemýšlel jsem nad různými hovadinami, jako například když jsem viděl mrtvá zvířátka u silnice, tak jsem si říkal - chuďátka, vy tady ležíte mrtvá a já tady šlapu a je vidět, že mám to štěstí, že ještě žiji. Taky jsem si mohl myslet, že oni se už netrápí a já se tady mořím, ale přece je jenom lepší se trápit a být naživu…

U Josefa Chromého

Baví se dva Mayové: "Ty hele, já mám ten šutr malej, mně se tam ten kalendář vejde jen do roku 2012." "Hmmm, to jednou někoho pěkně vyděsí."

… V Launcestonu u pana Chromého bylo příjemně a tak jsem moc s odchodem nepospíchal. Čekalo mě asi 16 km do Hadspenu, krásné počasí a navíc jsem se měl zase na co těšit. Gail a Tomík Mařík mě pozvali, abych u nich přenocoval. Tomik usmažil na večeři mořské ryby, které sami nachytali, byly moc dobré, a k tomu hranolky. Jsou to moc hodní a příjemní lidé, psal jsem o nich podobně jako o panu Chromém více v minulých reportážích.
A další noc v pohodlné posteli. Tak dobře jsem se nevyspal za celý měsíc.
Ráno jsem vyrazil na cestu, navíc se svačinou, kterou mi Gail připravila, počasí bylo ideální na cestu, a tak jsem vesele pokračoval do Carricku, kde oni mají svoji galerii a výrobnu měděných uměleckých předmětů a kde žije jejich babička, paní Kadlecová. Je jí už přes devadesát a tak byla velice ráda, když mě uviděla. Místo plánované půl hodiny jsem tam strávil celou hodinu a pokračoval v cestě. Netrvalo dlouho, než zastavilo auto a vystoupil z něho Davo, který mě přijel povzbudit už potřetí během mé cesty. Přijel s ním ještě Ian Cornelius, známá osobnost z ultra maratonské scény. Poseděl jsem s nimi v autě asi půl hodiny, pivo, které mi nabídli, jsem samozřejmě neodmítnul, a osvěžený jsem s plnou vervou pokračoval v cestě. V 8 večer, když už se začínalo pomalu stmívat, jsem našel místo, ne sice moc lákavé, ale jediné, kde se dalo sjet se silnice. Když jsem se podíval na tachometr, tak jsem byl sám překvapený, že přesto, že jsem vyrazil na cestu později než obvykle a měl dvě zastávky, tak jsem urazil za ten den 60 kilometrů.
Noc byla absolutně mizerná, vůbec se mi nepodařilo usnout. Zima tentokrát nebyla tak hrozná, ale zem strašně tvrdá a kamenitá, měl jsem problém vůbec zatlouci kolíky od stanu, ale nejhorší byl hluk z projíždějících nákladáků. Byl jsem překvapený tím nepřetržitým provozem celou noc.
Ráno bylo celkem hezky, dokonce můj stan nebyl navlhlý ranní rosou, a tak jsem spokojeně pokračoval v cestě. Protože jsem urazil tolik kilometrů předešlý den, do Latrobe jsem dorazil brzy po poledni.
První zastávka byla v malé čokoládce Anvers, která patří mému známému Belgičanovi.

Tam vždycky dostanu dost příspěvků od něj i všech jeho zaměstnanců a taky se vždycky těším na horkou čokoládu v takovém podání, jak to pili staří Aztékové - s trochou čili a alkoholu. Výborný nápoj!
Původní plán byl přespat v Latrobe, ale protože bylo tak brzy, tak jsem pokračoval do Devonportu. Tam přenocuji v Caravan parku, poslední noc ve stanu, mám za sebou už 1300 kilometrů a do Burnie zbývá už jenom 50 kilometrů. Příští den už jenom do Penguinu, kam přijede Jožka s naším campervanem a kde se navečeřím a vyspím už v úplném pohodlí. Už jsem skoro doma, co se může stát?
Ale "nechval dne před večerem" pořád platí, a tak, když jsem byl už ve městě, najednou něco ruplo a už jsem s rikšou ani nepohnul. Hned jsem zjistil, že se zlomila osa na kole a měl jsem dojeto. Nechal jsem rikšu stát tam, kde ztroskotala, a v panice jsem utíkal asi kilometr do obchodu s koly, který patří mému známému a ten mi určitě nějak pomůže. Pusa mi velice rychle sklapla, když jsem dorazil k obchodu a zjistil, že on to nedávno zavřel a už je tam jenom prázdný obchod. Tak jsem našel další obchod na kola, ale tam osu neměli, protože to jsou kola na kolečkovou židli a na to se náhradní součástky jen tak lehce neseženou. Nabídli, že se to budou snažit objednat, ale že to bude pár dnů trvat. Přece nebudu tady někde vysedávat několik dnů, když je to domů do Burnie jenom 50 kilometrů a tam se mi to bude lépe řešit. Tak jsem zavolal Vlastikovi, ten pro mne přijel a vzal nás domů i s rikšou. Hned druhý den ráno jsem zašel k našemu známému, co prodává kola, aby mi tu součástku sehnal, ale on měl zrovna ten den volno. Je to možné? Pak mi došlo, že bych měl raději kontaktovat toho, co mi tu rikšu udělal. Neudělal jsem to předtím, protože po předešlých zkušenostech on nebyl jeden z těch nejrychlejších odepisovatelů. Ale tentokrát, když jsem poslal email s nápisem "pomoooooc!" mi odepsal okamžitě a poslal adresu na firmu "Rex Imports", která tyto součástky dodává. Byl jsem velice šťastný, když po tom, co jsem jim napsal a vylíčil, co dělám a jak se to stalo, mi okamžitě odepsali, požádali o adresu, kam to poslat a sdělili, že to posílají Express Post a že za to ode mne nic nechtějí, když to dělám pro charitu. Další andělé, zaplať Pánu Bohu za to, že je poslal na pomoc.
Měl jsem cíl nasbírat 5000 dolarů a dnes už celková částka přesáhla 7000 dolarů a ještě není úplný konec. Hned jak bude rikša zase pojízdná, tak se nechám zavézt zpátky do Devonportu a cestu dokončím. Mezitím si mohu jenom prozpěvovat "Ach synku, synku... šlapal jsem, šlapal, ale málo, kolečko se mi polámalo…".
A ani nemusím čekat na tatínka, až mě bude kárat, že to mám nechat spravit. Už se na tom pracuje!

Druhý den ráno jsme s Jožkou naložili opravenou rikšu na přívěsný vozík a zavezli ji přesně na to místo, kde jsem před třemi dny tak neslavně skončil, abych dokončil svoji pouť.
Bylo to perné, nejtěžší ze všech mých putování. Uvědomil jsem si, jak je to lehké, když má člověk nějaký doprovod. Když člověk doběhne ten den anebo dojede na koloběžce, už nejsou žádné starosti. Všechno je nachystané, o jídlo postaráno a pohodlná postel v autě. V tomto případě, když končí den, tak ty hlavní starosti teprve nastanou. Kam postavit stan, když se konečně najde místo, tak to všechno rozbalit, nachystat na spaní a pak teprve uvažovat o jídle. Není divu, že jsem tentokrát ztratil 6 kilo. Při předešlých cestách jsem nikdy neztratil ani kilo. Přitom jsem ale měl štěstí, že když šlo do tuhého a situace někdy vypadala velice špatně, vždycky se něco dobrého přihodilo a našlo se řešení. Anebo se objevil další z andělů strážných. Není těžké věřit tomu, že na mě někdo cestou dohlídnul. Jak se říká a jak to připomněl kolega mlékař Jirka Jachan: "Když je chvíle nejtěžší, pomoc Boží nejbližší." Trochu víry nikomu neublíží. Co bude dál, ještě nevím. Budu muset něco vymyslet, to se už ode mne očekává automaticky. Co by mě ale nejvíce potěšilo, kdyby moje povídání povzbudilo pár lidí, aby také udělali nějaké dobro pro druhé, potřebné lidi, kteří si takovou pomoc zaslouží. Mně je líto těch, kteří nikdy nic dobrého pro nikoho neudělali, protože nepoznali, že největší potěšení není z toho, co si můžeme sami pořídit pro sebe, ale z toho, co uděláme nezištně pro někoho druhého. V tom je to opravdové potěšení a radost.

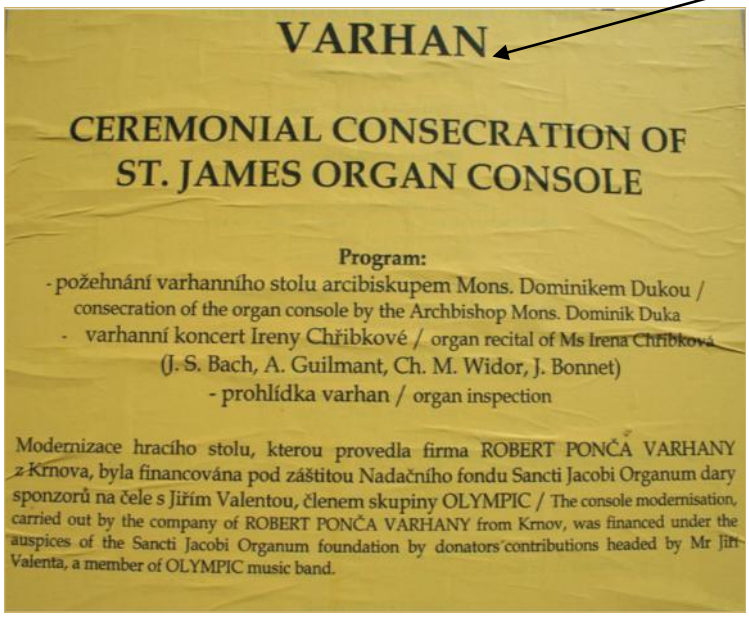
VARHAN

CEREMONIAL CONSECRATION OF ST. JAMES ORGAN CONSOLE

Program:
- požehnání varhanního stolu arcibiskupem Mons. Dominikem Dukou / consecration of the organ console by the Archbishop Mons. Dominik Duka
- varhanní koncert Ireny Chřibkové / organ recital of Ms Irena Chřibková (J. S. Bach, A. Guilmant, Ch. M. Widor, J. Bonnet)
- prohlídka varhan / organ inspection

Modernizace hracího stolu, kterou provedla firma ROBERT PONČA VARHANY z Krnova, byla financována pod záštitou Nadačního fondu Sancti Jacobi Organum dary sponzorů na čele s Jiřím Valentou, členem skupiny OLYMPIC / The console modernisation, carried out by the company of ROBERT PONČA VARHANY from Krnov, was financed under the auspices of the Sancti Jacobi Organum foundation by donators contributions headed by Mr Jiří Valenta, a member of OLYMPIC music band.

SVATOJAKUBSKÉ VARHANY

z Prahy nám opět referuje
Jirka Valenta,
hudebník a klávesista skupiny Olympic:-

“Tak dnes, 27. června, vydaly Velké Svatojakubské Varhany první tóny po rekonstrukci - měl jsem tu čest! Zkrátka jsem nahodil Tutti Pleno, novej stůl je prostě bomba. Když jsem dohrál, tak jsem ještě sklidil aplaus, protože mezi tim otevřeli kostel a byli tam nějací cizinci, kouknu dolu a oni čuměj’ nahoru, co se to děje, tak jsem do nich narval klasiku Toccatu dmoll – BACH, těžkej kalibr. Nový pult je nádherně propracovanej, mechanika kláves je přímo lahůdková a varhany opět hrajou – Victory, mám fakt radost! Docela mě překvapilo, a to mi neřekli, že při přerejstříkování se hejbaj’ všechny registry, jako kdyby mi rejstříkoval nějakej Svatojakubskej duch, vypadá to vážně tajemně, když třeba 40 rejstříků se najednou překlopí! Jsem šťastnej jako blecha, čekal jsem kvalitní práci, ale takovouhle naleštěnou nádheru, to se mnou zacloumalo, otevřel jsem všechno a dovedete si představit, jak tam do nějaké turistické prohlídky zahřmělo skoro 9000 píšťal? To byla odměna toho Nejvyššího. Všichni zírali a to mě hřeje, máme opět funkční klenot patřící ke světové špičce, na kterej můžeme být pyšný, moc věcí nám tady už nezbylo. Tak jsme to stihli. Krásnej novej pult, kterej si pamatuje několik tisíc rejstříkových kombinací a optoelektrický snímání úderů kláves zrychlilo laufy s minimálním zpožděním. Někdo tvrdí, že klasika byla lepší - myslím tím mechanické ovládání. Nebyla, při takovém rozsahu barev a počtu píšťal se takhle krásně hraje a nemusej’ kolem kroužit dvě holky a tahat za čudlíky, stejně to většinou nestihly. Zní to trochu odvážně, ale interpret si připraví na koncert třeba 30 kombinací, buď je může uzamknout, aby nezažil před koncertem nějaké překvapení a nebo vezme „flashku“, zkopíruje na ni nastavení a je to. Druhej den přijde, vrazi tam „flashku“, a frrrk je to tam, všech 30 kombinací je připraveno během pár vteřin! Opakuji, na zvuku to nic nemění, akorát místo těch registrátorek to otevře počítač a dá se krásně využít celej mohutnej potenciál tohoto úžasnýho nástroje. Jsem taky rád, že lidičky teď koukaj’, jak rocker z Olympiku dokázal v tomhle bordelu skoro nemožné, a to sehnat prostředky na unikátní akci a zachránit poklad, na kterej se celá česká vláda spolu se všemi institucemi vykašlala. Hlavně plný koryto, placatou televizi, trendovej mobil a ukrást co se dá, prodat nám pod zadkem snad úplně všechno. No nakonec si nebudeme kazit náladu, jednou jim možná Svatojakubský varhany budou hrát, ale bude to naposled, tady jsme na tom všichni stejně!

„Když již prostou radost, žalost neukryjeme v obličeji, tím méně dovedeme zatajit prudké vášně. Ozývá se v jejich průběhu srdce klokotem, dech vyrážíme, tepna bije mlátem. A jindy nenahmatáš tepny, dechu nepopadneš, krve se nedořežeš.

Zpáteční lístek do posledního ráje aneb Jak jsem nejdřív prohrála, abych pak mohla vyhrát

Blanka Kubešová

Tak jsem zas jednou prohrála. Nový rukopis nedostal dotaci, divadelní hra byla sice přijata, ale nehraje se, ba ani se nenastudovává, na televizní scénáře má televize stopstav, filmová povídka stojí někde ve frontě čekatelů… Ideální stav pro to odpočinout si od vlastního psaní a sáhnout po knize. A proč padla volba na „Zpáteční lístek do posledního ráje“ od Jaroslavy Pechové? To je jednoduché. Otevřela jsem náhodně knížku, kterou mi na mé poslední autogramiádě věnovala, a čtu:
„Přál bych si, aby k Otovým nedožitým sedmdesátinám vyšla knížka. O lidech, kteří ho znali, o těch, které znal on, o řece a místech kolem ní… Chtěl bych, abyste ji napsala vy, protože máte krásný vztah k tomu kraji.“
Srdce se mi rozbušilo – který spisovatel by si nepřál tohle slyšet? A třebaže nepochybuji, že přáním fotograf a redaktor Milan Richtermoc Jaroslavu Pechovou zprvu zaskočil, že se jí to možná zdál úkol nad její

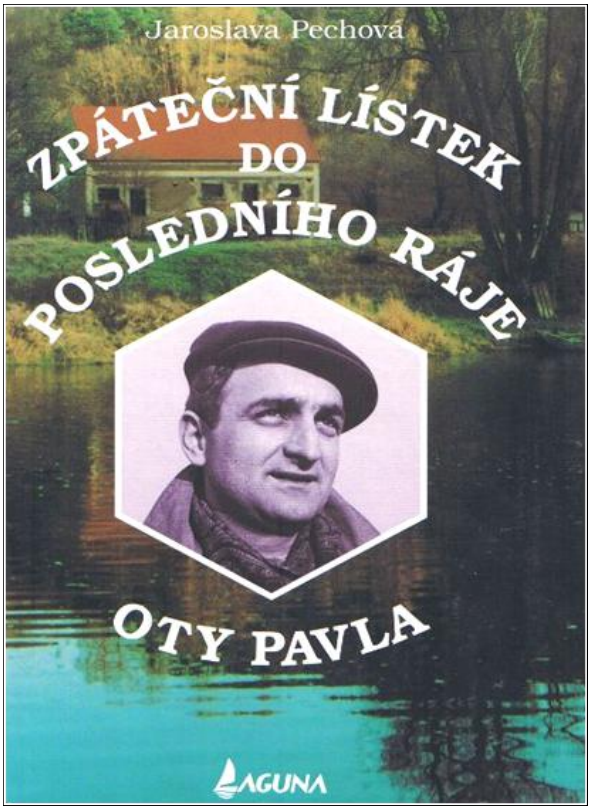

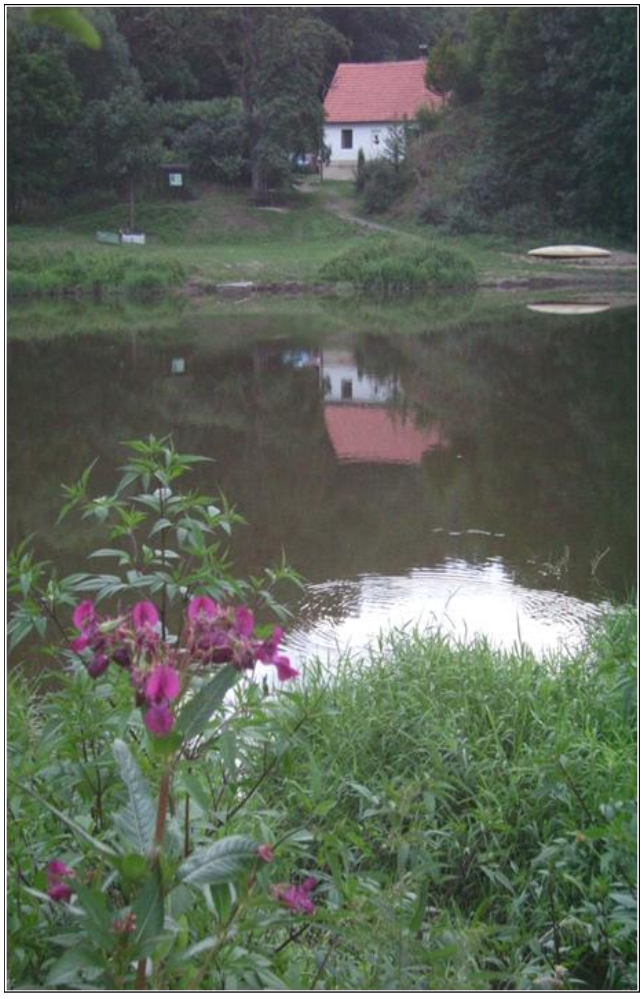

síly, knížka nakonec bohatě splňuje a předčí to, co si od svého návrhu sliboval. Došlo v ní ke vzácné symbióze vlastně hned dvou mistrů – mistra slova a mistra dokumentární fotografie. Vyšla v roce 2001 v nakladatelství Laguna, ale podobně jako neztrácejí krásu a hodnotu práce Oty Pavla, je tomu i s touto prací.
Své vzpomínání začali oba společně cestou do Branova, do míst, kde spisovatel Ota Pavel prožil nejkrásnější úseky svého života a která měl rád. Tady v zátočinách Berounky sedával, rybařil a pozoroval řeku. Tady byl absolutně šťastný, odpočíval a sbíral materiály ke svým příběhům, které nás čtenáře znovu a znovu okouzlují, a odtud odjížděl i na svou poslední cestu do nemocnice do Prahy. V jednoduchém převoznickém domku je tu vybudovaná i síň na jeho památku.
Čtu o krásách tohoto kousku země, o potocích a tůních, lukách a lesích a lidech, kteří je obývají, dívám se na fotografie, kde se to všechno zrcadlí, zlátne a odráží jak v kouzelném zrcadle a připadá mi, jako by už nikdo neměl mít rád českou zemi tolik jako právě Ota Pavel. No a pak ještě ti dva, Jaroslava Pechová a Milan Richtermoc.
Celá kniha je nejen prostoupena úryvky z dopisů Oty Pavla a z jeho tvorby, ale vůbec prodchnuta samotným jeho duchem, jako by ji Jaroslava Pechová psala společně s ním; jako by jí nahlížel přes rameno, když podávala své vyznání k jeho dílu a k tomuto kraji pod tajemným Křivoklátem a v neposledním i ke kraji vlastního dětství.

Tak se „Zpáteční lístek do posledního ráje“ stává skutečnou lahůdkou nejen pro ty, kdo tato místa znají a mají rádi, ale i pro nezasvěcence, kteří by se k Berounce a do křivoklátských lesů nejraději rozeběhli a na vlastní oči si ověřili jejich hloubky, krásy a barvy. Z ničeho nic se pod řádky rozvlní stříbrné plátno, to právě kolem proplouvají zlatí úhoři a o kousek dál stojí pramička Karla Proška, potažmo Rudolfa Hrušínského – tak je tu všechno barvité a živé a jako na dlani.
Autorka o Pavlovi říká, že je to básník píšící prózou, a kdo aspoň trochu zná jeho tvorbu, musí jí dát za pravdu. Dočetla jsem, ale stále se mi nechce knihu odložit. Znovu se do ní ponořuji, znovu hloubám nad jejími fotografiemi, které nejenže práci doplňují, ale jsou jejím plnohodnotným kompo-nentem. Mám mezi nimi pár obzvlášť důvěrných, kdykoli na nich knihu otevřu, vrazí se mi slzy do očí… Znovu listuji a těším se nádhernou výpravou, která dnes rozhodně není samozřejmostí. Člověk tak nějak cítí, že ta kniha byla vypuštěna do světa s láskou. Myslím na to, oč budou ochuzeni čtenáři dob příštích, až budou – nedej bože – existovat pouze internetové knihy a čtečky. Pokusme se to co nejvíce oddálit a aspoň na chvíli zastavit čas!
Práci uzavírají dopisy a poděkování, samotní jejich autoři jsou už jistou zárukou: Jiřina Jirásková, Hugo a Jiří, bratři Oty Pavla, Marie Kubátová, Miroslav Horníček a další. Najdeme zde i doslov, a ne jen tak ledajaký. Je totiž z pera Arnošta Lustiga. „Měli jsme štěstí“, píše v něm, „Zaprvé jsme se narodili do české země, kde slovo, jako kdysi pro pisatele Bible, znamenalo duši, do kraje, kde číst znamená žít a psát to nejvznešenější, čím se může člověk přiřadit k těm užitečným, jako jsou lékaři, pekaři a lidé rukou a hlavy, a plnit zkoušku svědomí.“
Závěrem bych ráda upozornila na další práce Jaroslavy Pechové, především na její sbírky poezie, které v nakladatelství Laguna vyšly. Nevšední vidění světa zprostředkovávají dětem i její pohádky a leporela, které jim pomáhají dívat se kolem sebe kouzelným dalekohledem. Ano, jen mít oči k vidění!

Článek byl otištěn ve spolupráci s internetovými stránkami www.czechfolks.com/plus/

fota—Milan Richtermoc

Senát Parlamentu České republiky

Koncem června jednala senátní krajanská komise

Hlavním bodem jednání byla konference “Migrace a česká společnost”, kterou pořádá komise 3.- 4. října v sídle Senátu v Praze, a také pravidla pro udělování medaile, kterou bude Senát oceňovat zahraniční Čechy.
Předseda senátní krajanské komise Tomáš Grulich informoval o přípravách říjnové konference. Konferenci zahájí místopředsedkyně Senátu Alena Palečková. První den jednání – pondělí 3. října – bude zaměřen na otázky migrace v české společnosti. S příspěvky vystoupí zástupci ministerstva školství, práce a sociálních věcí, vnitra, kultury zahraničí a dalších institucí. Úterý 4. října bude věnováno problematice zahraničních Čechů, a to těch, kteří odešli před rokem 1989, i těch současných. Podle představ T. Grulicha by v příspěvcích měly zaznít nikoli zprávy o činnosti spolků za uplynulá období, ale spíš výhledy, plány a projekty do budoucna. Jako příklad takových projektů T. Grulich uvedl Českou školu bez hranic nebo nedávné předání daru Mezinárodnímu muzeu reformace, který zorganizovali krajané v Ženevě.

ČERVENÁ A MODRÁ
/Třebíč/

I tulákům jednou odzvoní
poslední hodinka prázdnin
a přitakání kameníků
na sousoší milování
stává se připomínkou
žulových pomníků dospělosti
Rozdvojen v trvání
současně na břehu
i proudem odplýván
na barvách Prokopovy lodi
modrou má milá žadoním
červenou objímám

Břetislav Kotyza

Zcela neobvyklý Projekt Artbanka Museum of Young Art vznikl ve spolupráci s Galerií hlavního města Prahy a stal se bezesporu „a must see“ pro umělce i návštěvníky Prahy, ať už je váš názor na dnešní umění jakýkoli. Citujeme z Tiskové zprávy Artbanky:-

Artbanka Museum of Young Art (AMoYA) je ojedinělým neziskovým projektem na české současné výtvarné scéně. V rekordně krátké době – za pouhé 4 týdny – se z desítek let zanedbaného paláce v centru Prahy stalo centrum současného mladého umění. Výtvarným konceptem AMoYA je atraktivní prezentace současného umění předkládaná v mezinárodním kontextu. AMoYA je místem setkání mladých umělců a jejich učitelů (kód under the influence).
Dnes se často mluví o tom, že Praha se stává evropským skanzenem krásných památek, levného jídla, piva a ubytování a často předražených kýčovitých čepicí, matrjošek, jantaru a skla. Stěžují si hoteliéři, incomingové cestovní agentury. Praha nutně potřebuje nové projekty, které začnou postupně strhávat tuto nálepku. Praha je nádherná a zaslouží si důstojnější pozici na kulturní mapě Evropy.
Karlova ulice je turisticky nejfrekventovanější trasa v Praze; zde se projevuje kýčovitá prezentace města snad úplně nejvíce. AMoYA představuje na této cestě budoucnost, je příkladem projektu, který vzdoruje „skanzenovosti“ Prahy. AMoYA je příjemným a velmi vydatným osvěžením; nabízí na více než 4000m^2 zahraničním i českým návštěvníkům atraktivní výběr mladého českého a světového umění. Svou odvážnou koncepcí dokládá, že muzeum nemusí být nutně konzervativním kolosem, ale místem, kde dostává velký prostor nastupující generace kurátorů a výtvarníků a zároveň místem, kde Praha a Česká republika o sobě vysílá svým návštěvníkům signál, že se jedná o moderní a kulturní středoevropské centrum.
Výtvarná koncepce Artbanka Museum of Young Art spočívá v kombinaci stálé a zároveň proměnlivé expozice, složené ze stěžejních a kultovních děl posledních 20 let v českém výtvarném umění a programu Young visual art, prostoru věnovaného jednotlivým vysokým uměleckým školám z České a Slovenské republiky, které zde prezentují díla svých studentů, absolventů i pedagogů. Kurátorem konceptu muzea je slovenský nezávislý kunsthistorik Vlado Beskid (šéfkurátor mimo jiné prestižního bienále mladého umění Scooter), kurátorem skupinových výstav GRAFFZ.CZ a VKV je český uznávaný kurátor a výtvarný kritik Radek Wohlmuth.
„Artbanka je smysluplný koncept, ve kterém se snoubí velkorysá pomoc mladým umělcům při startu s jejich pragmatickým uvedením do reálného světa, kde se musí i živit. Vzniká tady nové a specifické fórum výtvarného umění, které bude hrát svoji nezastupitelnou roli u odborné i laické veřejnosti.“ - prof. ak. arch. Jindřich Smetana, rektor VŠUP.

V paláci Colloredo-Mansfeld, kde Artbanka Museum of Young Art sídlí, byly provedeny základní úpravy nutné pro využití prostor čekajících na celkovou rekonstrukci. Zprovoznění paláce Colloredo-Mansfeld ještě před plánovanou rekonstrukcí je zároveň svědectvím o necitlivých stavebních úpravách, které byly na památce provedeny před rokem 1989. Neřízené intervence do objektu lze dosud v prostorách paláce spatřit, mnohé se staly nedílnou součástí expozic.
Není bez zajímavosti, že platformu pro expozice mladého umění představoval palác Colloredo-Mansfeld již v 19. století. Vystavoval zde umělecký spolek s názvem Krasoumná jednota. Ta byla založena r.1835 Společností vlasteneckých přátel umění - předchůdkyní dnešní Národní galerie. Sloužila k organizování výročních trhů, ke koordinaci uměleckého trhu a k pořádání každoročních jarních výstav. Ty byly vítanou příležitostí pro umělce, kteří se pomocí nich mohli prosadit…

(- více na www.artbanka.cz)

Závěrečné titulky – nikoli tvůrců – jsou tím nejlepším na filmu LIDICE

Barbara Semenov

S velkou rozpačitostí se odhodlávám k recenzi právě zhlédnutého filmu „Lidice“. Nerada píšu kritická hodnocení, ale po přečtení názorů jiných recenzentů zjišťuji, že nejsem sama, komu se „Lidice“ nelíbily. Hlavní důvod spočívá v tom, že příběh tak nepředstavitelně strašný ke mně mohl vždy promlouvat pouze přes emoce a představivost. Sterilně umělecký a v podstatě nezaujatý film mne tak k mému velkému zklamání vůbec neoslovil.

Tragédie Lidic, ač nikterak osobní, je léta mojí srdeční záležitostí – jako středoškolačka jsem absolvovala vzpomínkové pochody z Prahy do Lidic, jako vysokoškolačka provedla pietním územím stovky turistů z celého světa, jako televizní novinářka natočila reportáže z červnových Lidic a jako spisovatelka mnohokrát prožívala v hrůzných obrazech vyhlazení Lidic, představitelné pouze v té nejhorší noční můře, kterou jsem kdysi vypsala v črtě „Strašný sen“. Zhlédla jsem a pročetla dostupné dokumenty (www.lidice.cz) a měla svoji vlastní představu o celé události, dojem, který se mnou šel celým životem a který film „Lidice“ prostě nepotvrdil, ačkoli ve své propagaci suverénně vyzývá sloganem „OPRAVDU SI MYSLÍTE, ŽE ZNÁTE PŘÍBĚH LIDIC?“

Na plakátovém poutači pak rozdělil slovo na LIDI CE a na plátně rozmělnil příběh Lidic na hrstku podivných „lidí“, kteří se najednou stávají titulními hráči v této tragédii. Příběh je prezentován ve třech lidských rovinách, - z pohledu nevěrníka Františka Šímy, který zabil svého syna, dostal čtyři roky vězení a díky tomu jako jediný vypálení Lidic přežil, z pohledu druhého syna Karla a jeho kamaráda Václava, kteří svou nevinnou a mladicky nerozvážnou hrou na odbojáře bezděky zkázu Lidic způsobili a z pohledu četníka Vlčka, který zodpovídal v Lidicích za veřejný pořádek a tak byl donucen podílet se i na jejich likvidaci.

Na tom by nebylo nic až tak špatného, je známo, že za velkými neštěstími stojí většinou malost, hloupost, závist a zbabělost obyčejných jedinců. Nabízí se ale srovnání s dnes již archivním filmem “Vyšší princip“, při jehož opakovaném zhlédnutí pokaždé mrazí. V novém velkofilmu „Lidice“ vás v úvodních scénách zobrazujících lidi zodpovědné za Lidi ce jímá nuda případně zklamání. Ani jedna ze tří rovin příběhu není ve filmu řádně psychologicky rozpracována. Nudíme se a s obavami očekáváme nevyhnutelné vyhlazení vesnice. A když konečně nastane, není to vzdor veškeré snaze o megalomanské zobrazení jedné ze zásadních událostí českých dějin nic, co by s námi pohnulo. V mém „Strašném snu“, v „Edici Dokumenty doby“, i v dokumentárním snímku pořízeném vrahy, jsem „viděla“ mnohem víc – *„V době, kdy na Horákově zahradě se bez ustání pokračovalo v hromadném vraždění, bylo ve vsi živo. Usedlosti hořely na všech stranách, škola, kostel i fara stály v plamenech, hustý dým se válel nad vesnicí, na silnici probíhající vsí se plnily nákladní vozy nakradenými věcmi, při čemž se jednotlivci snažili ukořistit, co se dalo. Celkový shon nebyl na překážku tomu, aby si uprostřed hrůzy a děsu nevynesli členové německé ochranné policie, příslušníků SS a německého četnictva ze sklepa lidické hospody sudy piva, salámy, chléb atd. a nezačali na návsi hodovat! Pivo, kořalka, víno a kolem nich sálající žár z hořících stavení přispěly k všeobecné povznesené náladě. Katané zpívali, veselili se…”*

Nic z toho však z filmu nesálalo. Jen jakási sterilní, precizní operace zabíjení lidických, podobně bezbarvé bylo odvlečení žen a zplynování dětí. Fakta o zjevném provinění vůči lidskosti, která byla předkládána, ve mně neevokovala žádné nové emoce. Dalo by se říci, že více emocí ze mne dostal narativní film “Nickyho rodina”. Některé záběry filmu mi byly až nepříjemné, takovým způsobem jako když skřípne křída o tabuli, škrábne nůž o talíř či vrzne židle na dlaždici – opakované vypouštění králíků prolínající masovou popravu mužů, snaha o okamžité upoutání pozornosti diváka úvodním cizoložstvím, necitlivě navazujícím na citát „If future generations ask us what we are fighting for [in World War Two], we shall tell them the story of Lidice.” (Frank Knox), amatérská filmová zkratka atentátu, nic neříkající vyšumění konce filmu,... – kde se o závěrečnou katarzi naštěstí postaraly již v názvu mé recenze zmíněné titulky jako nejkrásnější svědectví, že Lidice přesto vše žijí dál.

Škoda přeškoda, že příběh Lidic nevyšel ve filmovém zpracování tak, jak si svou závažností zasluhoval. Musím se bohužel přiklonit k nepříliš “politicky korektnímu” konstatování recenzenta Kamila Fialy z www.aktualne.cz: *„Lidice jsou film čistě estétský, ale rozhodně ne umělecký. Proto se bude cítit osloveno pouze publikum, jež se rádo a bez pomoci vlastní představivosti nechá hýčkat reklamně povrchními obrazy a k emocionálnímu prožitku mu stačí hrubě načrtnuté skici. Se stejnou citlivostí tak konstatujme, že jiným divákům asi nezbude než se obrnit velmi cynickým vtipem, že na Lidice do kina nemusejí a raději si je od někoho nechají vypálit“.*

„Hudba je těsnopis emocí. Emoce, které lze popsat tak nesnadno, jsou přímo sdělovány člověku v hudbě a v tom je její síla a význam.“
Lev Nikolajevič Tolstoj

Co mě naučil bobkový list

Milena Štráfeldová

S manželkou Zdenkou

“Pán miloval hovězí, muselo se mu vařit pořád. Každý den. S okurkovou, křenovou, s houbovou omáčkou, nebo jako svíčková, na capari, na pepři.” - Asi takhle kdysi popsala chutě světoznámého skladatele Leoše Janáčka jeho hospodyně Marie Stejskalová. Věděla, o čem mluví, u Janáčků sloužila víc jak čtyřicet let. Dožila se devadesátky a její vzpomínky později vydaly na knihu.
Četla jsem ji už hodně dávno. A tehdy mne poprvé napadlo, jak dobrodružné mohou být životy vedlejších postav. Maře, jak se jí u Janáčků říkalo, nepochybně vedlejší postavou byla. Janáčkovské biografie se o ní sice zmiňují, jen ale jaksi na okraj. Jen aby dokreslily a okořenily život samotného Mistra. Opery, které mu táhly hlavou a které dnes vyvolávají ovace v New Yorku, Sydney, Londýně nebo v Tokiu, se asi opravdu nedají srovnávat s žehlením jeho košil. Alespoň ne na první pohled. Co ale na ten druhý?
Maře ráno vstávala brzy, zrovna svítalo. Na nedalekém Zelném trhu v Brně zrovna rachotily první žebřiňáky, které přiváželi čerstvou zeleninu. Bude ji potřebovat pánovi na polívku. Ostatní ještě dávno spali, Maře ale už zatápěla v kuchyňských kamnech, aby měl Janáček svařenou kávu a horkou vodu na holení, sotva se probudí. Pokud zrovna neměla napečeno z předešlého dne, běžela honem pro čerstvé rohlíky, protože bez nich by byl už od rána sakramentsky nerudný. A to by u Janáčků nikdo neriskoval! Rychle ještě zkontrolovala, jestli je pánův oblek perfektně vyžehlený, na tom si dával náramně záležet, a pro jistotu, i když je večer důkladně vycídila, ještě jednou přejela kartáčem jeho boty. Poprvé si oddechla, když se za ním zavřely dveře. S paní Zdenou si konečně mohly v kuchyni vypít i to svoje kafe s mlíkem. Maře si do něj ráda dávala škraloup.
Po snídani pán odcházel do školy, cestou tam i zpátky se ale zastavil v oblíbené kavárně. Maře zatím běžela na trh, k řezníkovi, do koloniálu a k ševci, nanosila ze studny na dvoře vodu a z kůlny další dřevo na otop, oškrábala zeleninu a dala vařit hovězí. To se vaří dlouho. Mezitím zadělala těsto na Mistrovy oblíbené ořechové rohlíčky, ustlala a namočila horu prádla. V pánově pracovně utřela prach, hlavně z Beethovenovy busty, na okně ale zahlédla šmouhu, tak je honem umyla. Oběd dovařila přesně v poledne, na to si pán potrpěl. Moc by se zlobil, kdyby musel čekat. I dnes se jí to ale podařilo!
No není to dost dobrodružné?

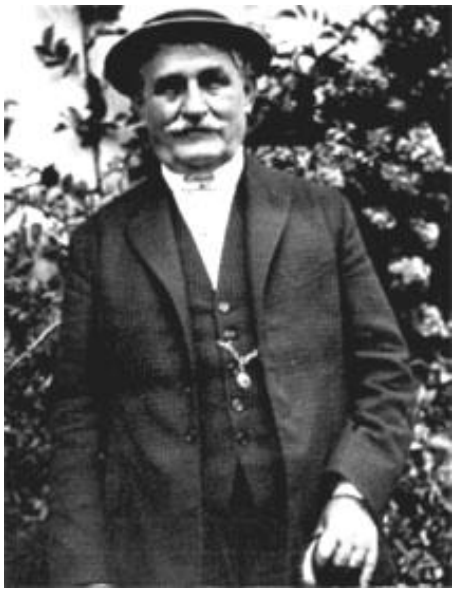

Pak si pán na chvilku zdřímnul, právě tak, aby stačila umýt nádobí a nachystat mu svačinu. Když znovu odešel, tentokrát nejspíš na zkoušku orchestru nebo pro změnu zase do kavárny, nastal doma požehnaný klid. Hodiny v kuchyni poklidně tikaly a Maře se mohla pustit do štupování ponožek. Pokud ovšem nebylo pondělí, protože ten den se pralo a všechno bylo vzhůru nohama. Nebo úterý, kdy musela nakropit a vyžehlit všechny ty pánovy ztuha naškrobené límce a hromadu košil, na kterých ale nesměl být ani faldík. Ve středu málem nebylo do čeho píchnout, to se jen leštilo stříbro, blýskaly lustry i skla v knihovnách a otíral se prach. Těch pár koberců, co Maře snesla na dvůr a vyprášila na klepadle, ani nestálo za řeč. Ve čtvrtek mívali u Janáčků hosty, tak se celý den chystalo, peklo a vařilo, a pak bylo zas třeba uklidit. Pán ale přitom hrával krásně na klavír, to zas poznala! V pátek se ovšem drhly podlahy a to je nějaká dřina! Kdo sám nezaklekl, nevzal do ruky rejžák a nedrbal ta prkna pěkně doběla, neuvěří. Večer se kolikrát nemohla ani narovnat a o tom, jak má pak člověk otlačená kolena, škoda mluvit. Vedle toho bylo sobotní mytí schodů z bytu až dolů na dvůr vlastně odpočinek. A v neděli byla neděle. Když po obědě sklidila ze stolu a umyla nádobí, mohla jít do parku na procházku.

A co teprve večer, to se dělo věcí! Po večeři - mohla být i studená, pán pocházel z chudých poměrů; když přišel do Brna jako zpěváček na kůr, sám měl prý kolikrát k večeři jen pár švestek - odcházel často na koncert. To se dalo leccos stihnout, pozašívat, tu a tam poklidit, ale taky postát se služkou od domácích na pavlači a trochu si poklábosit. Maňa se ale nesměla moc zapovídat, kolem desáté už byl pán zase zpátky a mohl se teprve pustit do práce. Když byla večer zima, musela mu honem zatopit v pracovně a uchystat čaj a něco k zakousnutí, protože ho čekala dlouhá noc. Pán totiž skládal až v noci! Moc se přitom natrápil, to ví sama nejlíp! Někdy si šla poslechnout za dveře jeho pokoje, jak hraje. Šla po špičkách, docela potichu, aby ho nerušila. Chvílemi to odtud bouřilo, že se až divila, jak v tom mohou ostatní spát! Jindy tam ale bylo takové divné, těžké ticho, až dostávala o pána strach…
A jednou - ještě teď ji z toho mrazí - pán v návalu zoufalství, vzteku a marnosti popadl celou Pastorkyňu a hodil ji do ohně! A to ji přitom skládal léta. Nebýt toho, že sama začala ty ohořelé listy holýma rukama vytahovat z plamenů, zůstala by z celé opery jen hromádka popela. Pán byl přitom celý bledý a třásl se, hrůza pomyslet…
A Oluška? Na tu strašnou noc, kdy umírala, Maňa do smrti nezapomene! Bylo jí, chuděrce, sotva jednadvacet. Taková pěkná, a nadaná! Vladimír Janáčkům umřel ještě jako chlapec, tak se oba upnuli k ní. Už ani nemohla dýchat, vyrážela jen "já nechci umřít… mám takový strach … co bude?" - a pán seděl nešťastně vedle její postele a ta její poslední slova zapisoval do not. Někdo by možná řekl, že byl blázen - umírá mu jediná dcera a on si píše notičky! Kolikrát ho pak ale zahlédla, jak si ty zápisky prohlíží… Moc dobře ví, že na Olušku pán nikdy nepřestal myslet. - Jen se to pak o to víc pokazilo s jeho paní. Co se jen ta doma naplakala kvůli těm jeho věčným ženským!
Ale co tady ztrácím čas planými tlachy, řekla by si teď nejspíš vedlejší postava Marie Stejskalová. Je už nejvyšší čas začít vařit! Dneska bude svíčková. Je třeba nastrouhat mrkev, celer a petržel, přidat nové koření, pepř a bobkový list… - Maňa musí skočit do koloniálu pro pepř, minule jí došel. Bobkového listu ale má na roky dopředu! Stačí přeci jen obrat pánovy vavřínové věnce, co chvíli teď přinese nějaký domů. Jako onehdy, co měla premiéru ta opera o té divné ženské, co žila tři sta let. To bylo ovací! A věnců! Jen nesmí být pozlacené, z těch tedy svíčkovou neuvaří.
Světská sláva - bobkový list, napadlo pak možná Maňu cestou do koloniálu. Mne by to tedy napadlo.

Dcera Olga

PŘEDPLATNÉ ČASOPISU ČECHOAUSTRALAN - $40

Šeky nebo peněžní příkazy - Money orders na účet CECHOAUSTRALAN zasílejte na adresu redakce ČECHOAUSTRALAN P. O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, AUSTRALIA

Můžete platit i elektronicky bankovním převodem:-
Bankovní spojení: EisBlue Holdings Pty Ltd, CECHOAUSTRALAN ACCOUNT - Account #: 813753720
National Australia Bank - BSB: 083-004, 330 Collins Street, Melbourne 3000, Australia

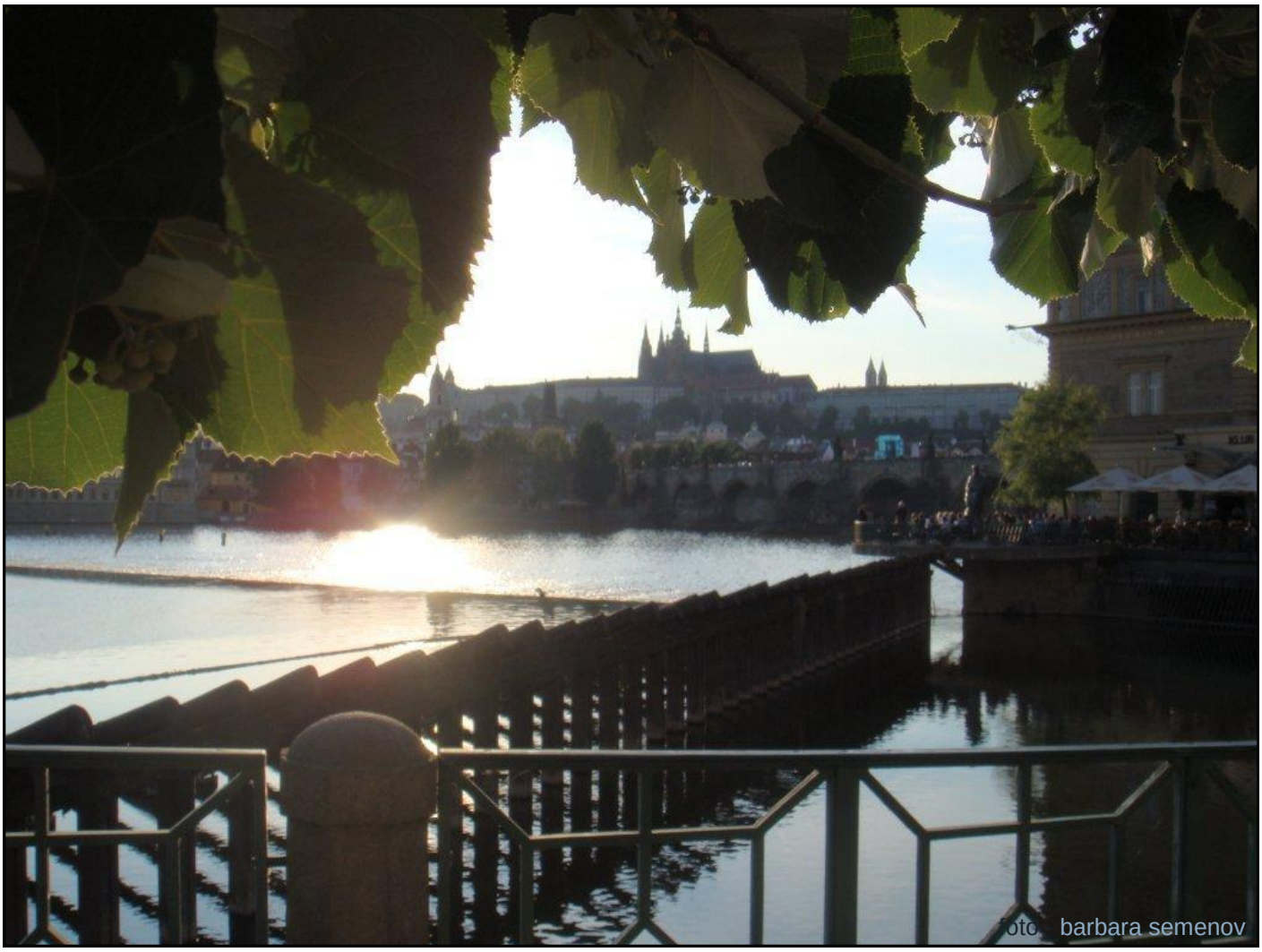

Pohled na Smetanovu Lávku v Praze - *"Milý tu lípy stín a větrové šeptají báje o Libuši..."*

Redakce ČECHOAUSTRALAN - Barbara Semenov
P.O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, Australia
email adresa - bsemenov@cechoaustralan.com

ČECHOAUSTRALAN © —NEZÁVISLÝ CELOAUSTRALSKÝ KRAJANSKÝ LIST

If undelivered return to:
P. O. Box 1008
Hawksburn 3142
AUSTRALIA

Smetanova Litomyšl

Print Post Approved
PP 381712/02414

ČESKÁ REPUBLIKA
POSTAGE PAID AUSTRALIA